

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 043 (7211)

Bu gün 8 Mart - Beynəlxalq
Qadınlar Günüdür

4

**NAXÇIVAN: 500 minə yaxın
soydaşımızın enerji
təhlükəsizliyi təmin edilir**

2

Müharibə Avropa paytaxtlarına yaxınlaşır

11

**Peşəkar milli
teatrımız**

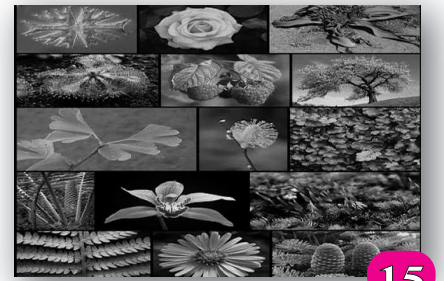
8

Mələyin Əzrayılı

8

**Yox olan varlıq, var olan
yoxluq: Yaradılışın sirri
harada gizlənir?**

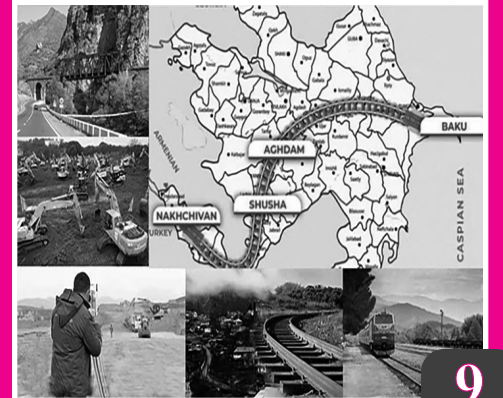
15

**"Problemin
həlli üçün bir
neçə
fundamental
dəyişiklik
edilməlidir"**

7

**"Zəngəzur
dəhlizinin
açılması
Ermənistanın
da xilas
yoludur"**

9

NAXÇIVAN: 500 minə yaxın soydaşımızın enerji təhlükəsizliyi təmin edilir

Martın 5-də Prezident İlham Əliyevin Ankaraya səfəri və səfər çərçivəsində Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla birlikdə İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin videobağlantı formatında açılış mərasimində iştirak etməsi 35 ildən artıq blokada şəraitində yaşan Naxçıvanın sosial-iqtisadi inkişafına böyük töhfə oldu. Dövlət başçısının nitqində qeyd etdiyi kimi: Bugünkü mərasim bir daha Türkiyə-Azərbaycan birliyi, dostluğunu, qardaşlığını göstərir, onun əyani təzahürüdür. Əminəm ki, Naxçıvanda yaşayan 500 minə yaxın soydaşımız bu gün gözəl Ramazan ayında bu mərasimi də bayram kimi qeyd edəcək.

Naxçıvanın enerji təhlükəsizliyi təmin edilir

Tarixin bütün dövrlərində həm sevincli, həm də kədərli günlərində Azərbaycan Türkiyənin, Türkiyə isə Azərbaycanın yanında olub. 44 günlük Vətən müharibəsində bunun bir daha şahidi olduq ki, Türkiyə Azərbaycandan mənəvi köməyini əsirgəmədi. Bütün bunlar isə iki qardaş ölkənin uzun illərdən bəri dostluq və əmin-amanlıq şəraitində birgə uğurlu fəaliyyətinin bəhrələridir.

İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin açılış mərasimində dövlətimizin başçısı da iki qardaş ölkənin uğurlarını bir daha sadaladı: Bu gün Türkiyə və Azərbaycan - iki qardaş ölkə nəhəng layihələr reallaşdırır. Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum, TANAP kimi neft-qaz boru xətləri layihələri nəinki ölkələrimizi birləşdirdi, eyni zamanda,

Avrasiyanın enerji xəritəsini dəyişdirdi. Bu gün Azərbaycandan Türkiyə ərazisindən gedən qaz bir çox ölkələrin enerji təhlükəsizliyini təmin edir. Keçən il Azərbaycanın qaz ixracatı 25 milyard kubmetrə çatmışdır. Onun təxminən yarısı Türkiyəyə olan ixracatdır və Türkiyədən başqa da 11 ölkə, onlardan 10 Avropa ölkəsi Azərbaycan qazını alaraq öz enerji təhlükəsizliyini gücləndirir.

Bu gün açılışında iştirak etdiyimiz layihə Naxçıvanın enerji təhlükəsizliyini təmin edəcək. Çünki Azərbaycandan gələn qaz Türkiyə ərazisindən svop şəklində Naxçıvana ötürülərək, artıq Naxçıvanı da bu problemdən xilas etmiş olacaqdır.

Dövlətimizin başçısı daha sonra vurğuladı ki, bizim birgə həyata keçirdiyimiz enerji layihələrimiz, eyni zamanda, nəqliyyat layihələrinin reallaşmasına da imkan

Azərbaycanın əsas hissəsindən ayrılıb. Bunun səbəbi ondan ibarətdir ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 1920-ci ildə süqut edəndən beş ay sonra sovet hakimiyyəti Qərbi Zəngəzuru Azərbaycandan ayıraraq Ermənistanla birləşdirdi və beləliklə, Azərbaycanın əsas hissəsi ilə onun ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvanla quru bağlantısı pozulub. Bir əsrdən çox davam edən bu ədalətsizlik Naxçıvanda yaşayan bizim soydaşlarımızın həyatına çox mənfi təsir göstərmişdir. Xüsusilə Birinci Qarabağ savaşını başlandı kimi Ermənistan Qarabağı işğal etdi və eyni zamanda, Naxçıvanı blokada aldı. Onların planları Naxçıvanı da işğal etmək idi. Ancaq o zaman mənim atam Heydər Əliyev Naxçıvanın rəhbəri kimi buna imkan vermədi və Naxçıvanı qorumaq üçün bütün naxçıvanlılar səfərbər oldular, öz doğma torpaqlarını qorudular və işğalçıları yerində oturdular.

Bəli, 1988-1993-cü illərdə Ermənistan Azərbaycana qarşı tamah dişini qıcayanda və bir-birinin ardınca torpaqlarımızı işğal edəndə Naxçıvan üçün də olmanın çətinlikləri yarandı. Çünki Naxçıvanın işğalı da düşmənin baş planında əsas yer alırdı. Başlanğıc olaraq artıq 88-89-cu illərdə Bakı-Naxçıvan qatarlarında hər gün yeni-yeni hadisələr törədilirdi. Qatarlar əvvəlcə daş

verdi. Bu gün Türkiyəni Azərbaycanla birləşdirən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu çox gözəl üstünlüklər təmin edir, həm ölkələrimiz üçün, həm daha geniş coğrafiya üçün. Xüsusilə Türk dünyasını birləşdirmək üçün bu nəqliyyat bağlantısının çox böyük mənası, çox böyük faydası var və təbii olaraq, Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı birlik, qardaşlıq bütün Türk dünyasına böyük bir töhfədir. Türk dünyasının birləşməsi yolunda əziz Qardaşım, hörmətli Cümhurbaşqanının çox böyük rolu var. Onun liderliyi ilə həm Türkiyədə böyük uğurlar əldə edildi, həm Türk dünyasının daha da sıx birləşməsi üçün yeni imkanlar yarandı. Azərbaycan da hər zaman Türk dünyasının birləşməsinə çox böyük önəm verirdi və öz tərəfindən bu birliyi təmin etmək, bunu əbədi etmək və ortaq maraqlar və ortaq tarix üzərində əlaqələri qurmaq üçün səylərini əsirgəmədi.

Azərbaycanın əsas hissəsindən ayrı düşən Naxçıvan

Ötən əsrin 20-ci illərində edilən səhvlik sonralar Naxçıvanın Vətəndən ayrı düşməsinə real şərait yaratdı. Dövlət başçısının İğdır-Naxçıvan qaz kəmərinin açılış mərasimində söylədiyi nitqində dediyi kimi: Bildiyiniz kimi, Naxçıvan qədim Azərbaycan torpağıdır. Ancaq artıq bir əsrdən çoxdur ki,

yağışına tutulur, daha sonra isə gülləbaran edilirdi. Vaqonlar, pəncərələri dəşik-dəşik idi, yaxud da pəncərə şüşələri tamamilə qırılıb tökülmüşdü, yerinə nazik taxta lövhələr vurulmuşdu. Maşinistlər iki gündən bir döyülüb təhqir edilirdi. Sərnişinlərin taleyi təhlükə altında idi və bu, o zamankı Azərbaycan rəhbərliyini əsla narahat etmirdi. Lakin naxçıvanlılar yenə də qatarlardan istifadə etmək məcburiyyətində idilər. Çünki paytaxt Bakıya bu nəqliyyat vasitəsi ilə gedib-gəlmək ucuz başa gəlirdi və odövrkü iqtisadiyyatı tənəzzülə uğramış ölkənin undulmuş regionu olan Naxçıvanın əhalisi çox kasıb vəziyyətdə yaşadığı üçün həyatları təhlükə altında olsa da, bu nəqliyyatdan istifadə edirdilər.

Ermənistan ərazisindən Naxçıvana gələn elektrik enerjisi mütəmadi kəsilir, qaz kəməri partladılırdı. Nəticədə isə bu yerin əhalisi həftələrlə, aylarla işıqsız, qazsız qalır, qış aylarında Naxçıvanın sərt kontinental iqlimində soyuqdan donurdular. Elektrik enerjisinin kəsilməsi zavod, fabriklərin fəaliyyətinin dayanmasına, iş yerlərinin bağlanmasına, əhalinin aclıq, səfəltə üzləşməsinə, xüsusilə isə informasiya blokadasına salınmasına səbəb olmuşdu. Əhali ölkədə olan hadisələrdən bixəbər yaşayırdı.

NAXÇIVAN: 500 minə yaxın soydaşımızın enerji təhlükəsizliyi təmin edilir

Əvvəli-Səh-2

Prezident İlham Əliyev həmin günləri belə xatırlayır: “Mənim yadımdadır, 1990-cı illərin əvvəllərində atamın yanına gələrkən qaranlıq içində yaşayırdıq, biz özümüzü şam işığı ilə təmin edirdik. Ulu öndər Heydər Əliyev iş kabinetində neft lampasının işığında işləyirdi. Yəni biz o günləri yaxşı xatırlayırıq.

Ulu Öndərin gəlişi ilə təklənmiş adaya bənzəyən Naxçıvan nicat yoluna çıxdı

Ozamankı Azərbaycan rəhbərliyinin Naxçıvana ögey münasibətini də xatırlasaq, muxtar respublikanın son dərəcə acınacaqlı durumu göz önünə gəlir. Belə bir vaxtda Ulu Öndər Heydər Əliyevin Naxçıvana gəlişi əhalinin əsl nicatına çevrildi, hamı Onun

məlumat almaları üçün bundan güclü ikinci bir mənbə yoxdur.

Qarabağın işğalı ilə yaşad Naxçıvan blokadası

Biz 4 il əvvələ kimi 30 ilin torpaq həsrət-liləri, həm də 30 ilin blokada Naxçıvanının insanları idik. 1990-cı illərin alın yazısına çevrilən bu iki acının da düyünü çözüldü artıq. Ölkə Prezidentinin həm hərbi meydanında, həm siyasi müstəvidə bütün dünyaya nəyə qadir olduğumuzu göstərməsi ilə, dəmir yumruq ətrafında birləşməyimizlə, övladımızı itirib “Vətən sağ olsun!” deməyimizlə, dağılan, viranə qalan evlərimizə alın belə qırıxdırmamağımızla, uçuq-söküklər altından yalnız bayrağımızı xilas edib köks-ümüzə sıxmağımızla bütün dünyaya milli mənləyən, torpaq sevgisinin nə olduğunu bəyan etdik. İndi illərlə acılarımıza susan dünya ölkələrinə həm hərbiimizlə, həm də mədəni dəyərlərimizlə örnəyik.

Qarabağla yaşad olan Naxçıvan blokadasının da 30 illik düyünü açılmaqdadır. Qarabağ torpaqlarının işğalı ilə başlanan Naxçıvan blokadası torpaqların azad olunması ilə də aradan qaldırılır. Artıq Naxçıvan da Qarabağ torpaqları kimi, həsrət qaldığı anası Azərbaycanın qoynuna sığına biləcək, həsrəti sona yetəcək. Buna düşünülmüş siyasətin bəhrəsi olan 10 noyabr Bəyanatı ilə nail olmaqdayıq. Ölkə Prezidentinin xalqa müraciətindən: “Doqquzuncu bənddə göstərilir ki, bölgədəki bütün iqtisadi nəqliyyat əlaqələri bərpa edilir. Ermənistan Respublikası vətəndaşların nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətinin təşkili məqsədilə Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Nəqliyyat əlaqəsi üzrə nəzarəti Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd Xidmətinin orqanları həyata keçirir və tərəflərin razılığı əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın qərb rayonlarını birləşdirən yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının inşası təmin ediləcək. Bu 9-cu bənd sifət mənim təkidim nəticəsində Bəyanata salınmışdır. Çünki müzakirə olunan, uzun illər müzakirə olunan sülh planında belə əlçəkdir müddə yox idi. Yəni nəzərə alınır ki, bütün kommunikasiyalar açılacaqdır və Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın əsas hissəsini birləşdirən dəhliz haqqında söz getmirdi. Hesab olunurdu ki, bu ümumi ifadə bunu ehtiva edir. Burada isə konkret göstərildi ki, Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın əsas hissəsi arasında dəhliz yaradılır və bu dəhlizin təhlükəsizliyini

Ermənistan yox, Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin Sərhəd Xidmətinin orqanları həyata keçirir. Yəni bu dəhliz tam təhlükəsiz olacaq. Eyni zamanda, ikinci məsələ - tərəflərin razılığı əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın qərb rayonlarını birləşdirən yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının inşası - bu məsələni tam və gələcəyə hesablanmış çərçivədə həll etmək üçün əlavə də bənd salındı. Yəni bu nə deməkdir? O deməkdir ki, iki dəhliz olmalıdır. Əgər lazım olsa, iki dəhliz olmalıdır. Bu, bizim tarixi nailiyyətimizdir. Biz Naxçıvanı həm mühasirədən çıxarıq, eyni zamanda yeni bir nəqliyyat damarını açırıq. Deyə bilərəm ki, bütün ölkələr buradan ancaq faydalanacaq. Azərbaycan öz ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvanla birləşir”.

Zəngəzur dəhlizi Naxçıvanın blokadasını yaracaq

2020-ci ilin payızında, 44-cü gündə Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə İkinci Vətən müharibəsi qələbə ilə nəticələndi. 10 noyabrda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin imzaladıqları Bəyanat isə ondan bir gün öncəki qələbənin üzərinə bir qələbə də əlavə etdi. Ermənistan kapitulyasiya aktını imzalamaqla təslim olduğunu bildirdi. Beləliklə Ağdam, Kəlbəcər və Laçın rayonları döyüşsüz, itkisiz Azərbaycana qaytarıldı. Bəyanatın 9-cu bəndi isə Naxçıvanın blokadadan çıxması üçün cənab İlham Əliyevin təkidi ilə bir maddə olaraq sənədə salındı.

Baxmayaraq ki, Ermənistan bəyannamədə üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirməkdən hələ də boyun qaçırr, lakin buna baxmayaraq Naxçıvanı ölkə ilə birləşdirəcək dəhlizin açılması üçün xeyli vaxtdır ki, tədbirlər görülür.

Zəngəzur dəhlizi layihəsinin həyata keçirilməsi Türkiyə ilə Azərbaycan arasında birbaşa dəmir yolu və avtomobil nəqliyyatını təmin etməklə yanaşı, həm də bütün Orta Dəhliz ölkələri üçün mühüm əhəmiyyətə malik olacaqdır. Bu çərçivədə həyata keçiriləcək Qars-Naxçıvan dəmir yolu layihəsi Avropanı Naxçıvan üzərindən İran, Azərbaycan, Türkmənistan və Pakistanla birləşdirəcək.

Həm nəqliyyat, həm də elektrik enerjisi üçün nəzərdə tutulmuş bu dəhlizdən Ermənistan ağılsızlığı ucbatından kənarda qala bilər. Kimlərinse dəstəyi olmadan var olmadığı ötən illər ərzində sübuta yetən işğalçı dövlətin dəhlizdən də özünü məhrum edərsə, tarixi bir peşmanlıq yaşayacağı sözsüzdür.

Hələlik isə bu, bir reallıqdır ki, Zəngəzur dəhlizi Naxçıvan blokadasını yaracaqdır. İllərlə bu blokadanın yarılması üçün can-başla çalışan ermənilərin əllərindən gələni etmələrinə rəğmən dəhliz açılacaq. Dövlətimizin başçısının dediyi kimi, bu layihə gündəlikdə qalmaqdadır və həyata keçirilməyənədək gündəlikdə qalacaq.

Dünyanın heç bir yerində hər hansı bir ölkənin vətəndaşı Vətənidən təcrid formasında yaşamır. Odur ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması mütləqdir. Və yalnız bu dəhliz Naxçıvan blokadasına son qoya bilər: Azərbaycan vətəndaşının öz Vətəninə yolu açılır. Baxmayaraq ki, bu yolun sağı da, solu da bizim əzəli yurdumuzdur, bu yurdları müəyyən dövrdə hansısa səhvlik ucbatından əlimizdən çıxıb, heç olması öz ərazimizdən bir yolumuz olsun. Bu, olacaq. Biz buna əminik.

Metanət Məmmədova

timsalında böyük xilaskarını tapdı.

22 iyul 1990-cı il tariximizə böyük bir mərhələnin başlanğıcı, eyni zamanda naxçıvanlıların xilas tarixi kimi daxil oldu. On minlərlə insan muxtar respublikanın şəhər, qəsəbə və kəndlərindən axın-axın Naxçıvan şəhərinə, Ulu Öndərin ziyarətinə gəlir, ona tükənməz sevgisini bildirirdi. Elə həmin gün Naxçıvan şəhərinin mərkəzi meydanında keçirilən möhtəşəm mitinq də yüz minə yaxın insanın iştirakı da dahi rəhbərə xalqın sonsuz məhəbbət və inamının tənənesi idi. Təklənmiş bir adaya bənzəyən Naxçıvan böyük bəlalardan qorudu. Azərbaycana edilmiş hərbi təcavüzdən – 1990-cı ilin 20 Yanvar faciəsindən sonra Heydər Əliyev sovet rəhbərliyini kəskin şəkildə ittiham etdi və Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasından çıxdı. Bundan sonra ona qarşı böyük təzyiqlər başlandı. O, məcbur olub Moskvadan Bakıya döndü. Ancaq Bakıda ovaxtiki rəhbərlik təzyiqləri davam etdirirdi və Heydər Əliyev öz Vətəninə, doğulduğu yerə – Naxçıvana gəldi. Onun gəlişi Naxçıvanı böyük bəlalardan qurtardı. Naxçıvanlılar Heydər Əliyevi qorudular, Heydər Əliyev isə Naxçıvanı qorudu.

Dövlət başçısının dediyi kimi, Naxçıvanın o zaman işğal altına düşməməsinin səbəblərindən biri də o idi ki, o zaman Naxçıvanı Türkiyə ilə birləşdirən “Ümid” körpüsü inşa edilmişdir və Türkiyədən gələn yardımlar Naxçıvanın qorunmasına çox önəmli töhfə vermişdir.

İllər ötdükcə, blokada Naxçıvanı düşmə-nə meydan oxudu. Məhv olma-ması, yaşa-ması ilə onların gözdağına çevrildi. Blokada Naxçıvanı informasiya blokadasını yarib səsini dünyaya yaydı. Mənsub olduğu

ölkə-nin rəhbərliyinin cəsarət edib toxuna bilmədiyi məsələlərə toxundu. 1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan parlamentinin dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin sədrliyi ilə keçirilən sessiyasında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağının dövlət bayrağı kimi qəbul edilməsi haqqında tarixi qərar imzalandı. Dahi şəxsiyyətin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə Naxçıvan Muxtar Sovet Sosialist Respublikasının adından “sovet sosialist” sözləri çıxarıldı.

Azərbaycanın müstəqilliyinə gedən yol Naxçıvandan başladı. Bu yolun bələdçisi isə Ulu Öndərimiz Heydər Əliyev idi. 1991-ci ildə qazandığımız və 1920-ci ildəki kimi itirilmək təhlükəsi qarşısında olan müstəqilliyimiz məhz Ümummilli Liderimizin sayəsində xalqa bəxş olundu.

Ulu öndər Heydər Əliyevin blokada Naxçıvanında yaşadığı, fəaliyyət göstərdiyi dövr iki ilədək olsa da, Azərbaycan tarixinin böyük bir hissəsini əhatə edir. Böyük şəxsiyyətin Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sessiyalarındakı çıxışlarını, Naxçıvana gələn qonaqlarla söhbətlərini, ayrı-ayrı sahələrdəki vəziyyətlə bağlı fikirlərini, müsahibələrini oxuduqca çox məqamlar açıqlanır. Bunlardan birincisi, Ulu Öndərə baxmayaraq ki, Naxçıvanda yaşadığı və fəaliyyət göstərdiyi vaxtlar da ölkə rəhbərliyi tərəfindən təzyiqlər var idi, lakin onun Azərbaycan rəhbərliyinə həmişə böyük hörmət hissi ilə yanaşması dahi şəxsiyyətin böyük idarəçilik qabiliyyətinin, insanlığının, alicənablığının nəticəsi idi. İkincisi, Ulu Öndərin qonaqlara, xarici ölkələrdən gələn nümayəndələrə Naxçıvanın Azərbaycanın qədim ərazisi olduğunu tarixi faktlarla izahının şahidi olursan. Üçüncüsü, Onun ölkədəki, eləcə də muxtar respublikadakı ictimai-siyasi hadisələrin siyasi təhlilinin və təcavüzkar Ermənistanın, onun havadarlarının uzaq gələcəyə hazırlanmış planlarını nə qədər dəqiqliklə analiz etdiyini görürsən. Ümumilikdə isə Ulu Öndərin hər bir çıxışı, söhbəti bu günün bir tarix dərslidir ki, gələcək nəslin Naxçıvan blokadası haqqında

“Azərbaycan qadınları hər zaman cəmiyyətimizin mənəvi dayağı olmuş, daim ülvə amallarla yaşamışlar. Çoxəsrlik mədəni-mənəvi sərvətlərimizin günümüzədək layiqincə qorunub saxlanılmasında nəcib və gözəl analarımızın misilsiz xidməti vardır. Onlar öz güclü iradələri, vətənpərvərlik və fədakarlıqları ilə yurdumuzun mübarizə salnaməsində silinməz izlər qoymuşlar”. Bu fikirləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 8 Mart – Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə Azərbaycan qadınlarına ünvanladığı təbrikində bildirib. Prezident İlham Əliyevin hər il 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə Azərbaycan qadınlarına ünvanladığı təbrik dövlətimizin başçısının zərif cinsin nümayəndələrinə diqqətinin və ehtiramının təcəssümüdür.

Tariximizin mürekkəb ictimai-siyasi proseslərində cəmiyyətin sarsılmaz mənəvi dayağına çevrilən Azərbaycan qadını fəallığı ilə seçilmişdir. Gözəllik örnəyinə çevrilən Azərbaycan qadını ən çətin məqamlarda belə ayıq-sayıqlığı, çevikliyi və düzgün qərar qəbul etmək bacarığı ilə hamını hey-rətləndirib. Tariximizin ayrı-ayrı dövrlərində yaşayıb fəaliyyət göstərmiş qadınlar müdrikliyi və işgüzarlığı ilə keçmişimizə parlaq səhifələr yazıblar. Sözüünün bütövlüyü, ictimai fəallığı, zəhməti, isməti və zəkası ilə tariximizə isimlərini həkk ediblər. “Ötən müddət ərzində milli dövlət quruculuğu prosesində yaxından iştirak edərək bütün sahələrdə əzmlə çalışan qadınlarımız Vətənimizin qüdrətinin artırılması, xalqımızın rifahının yüksəlməsi naminə dolğun və səmərəli fəaliyyət göstərmiş, sosial-iqtisadi və mədəni inkişafda mühüm nailiyyətlər əldə etmişlər”-deyə Prezident təbrikində bildirib.

Bu gün artıq 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar Günü qeyd edirik. Tarixə nəzər salsaq, görürük ki, qadın hərəkatının tarixi 1857-ci ildə Nyu-York qadınlarının 12 saatlıq iş gününə etirazı ilə başlayıb. 1910-cu ildə alman sosialist qadın Klara Setkin 8 martın Dünya Qadınlar Günü kimi qeyd edilməsinə nail olub. Dünya ölkələrində olduğu kimi, 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar Günü Azərbaycanda da geniş qeyd olunur. Ölkənin ictimai-siyasi və mədəni həyatında aparıcı qüvvəyə malik olan Azərbaycan qadını cəmiyyətdə böyük nüfuzla malik olduğunu əməllərlə təsdiqləyib.

QADIN-KİŞİ BƏRABƏRLİYİNİ TƏMİN EDƏN İLK MÜSƏLMAN ÖLKƏSİ

Azərbaycan qadını öz zəkası, müdrikliyi, sədaqəti, qəhrəmanlığı, vəfası, yüksək analıq keyfiyyəti ilə hər zaman xalqımızın adını uca tutub. Dünya mədəniyyəti xəzinəsinə nadir incilər bəxş etmiş xalqımızın mənəvi dəyərlərinin formalaşmasında və inkişafında da qadınlarımızın böyük rolu olub. Eyni zamanda, Azərbaycan qadınları tariximizin bütün dövrlərində xalqımızın taleyüklü məsələlərinin həll edilməsinə öz sanballı töhfələrini veriblər. Onların bir çoxunun adları çoxəsrlik tariximizin səhifələrinə qızıl hərflərlə yazılıb.

Müsləman Şərqi qadınlar arasında incəsənətin, elmin və texnikanın bir çox sahələri üzrə ilk addımı, məhz Azərbaycan qadını atmışdır. 1918-ci il mayın 28-də yaradılmış Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti müsəlman Şərqi qadınları arasında ilk demokratik respublika olmaqla yanaşı, qadınların seçib-seçilmək hüququnu tanıyan, qadın-kəş bərabərliyini təmin edən ilk müsəlman ölkəsi olub. Məhz bu dövrdə milli qadın siyasəti dövlət statusu alıb. Bununla da, nəinki Şərqi, hətta demokratiyanın beşiyi sayılan bir sıra Avropa ölkələrindən və ABŞ-dən əvvəl, məhz Azərbaycanda qadına cəmiyyətin həyatında siyasi proseslərə qoşulmaq hüququ verilib. Prezident təbrik məktubunda bildirir ki, “Azərbaycan qadınlarının dünyanın bir sıra qabaqcıl ölkələrinin qadınlarından daha əvvəl seçib-seçilmək hüququ qazanmaları yeni dövr tariximizin əlamətdar fak- tlarındanıdır. Mədəniyyət, elm, təhsil və səhiyyənin ən müxtəlif istiqamətləri üzrə müsəlman Şərqinin qadınları arasında ilk addımları atmaları onların yüksək yaradıcı potensialının nəticəsidir. Tədqiqatçıdır ki, müasir gənc xanımlarımız bu ənənələrə ehtiram bəsləyir, nəsillərin mənəvi varisiyi

prinsipini lazımcı qoruyur, öz maarifpərvər, ziyalı sələflərinin yolunu uğurla davam

demokratik dövlət quruculuğu prosesində onların fəal iştirakının hüquqi bazasını yaradıb. Qadın hüquqlarının müdafiəsinə etibarlı zəmin formalaşdıran Konstitusiyanın 25-ci maddəsində hamının qanun və məhkəmə qarşısında bərabərliyi, habelə kişi ilə qadının eyni hüquq və azadlıqlara malik olduğu birmənalı şəkildə təsbit edilib. Həmin maddənin üçüncü hissəsi cinsindən asılı olmayaraq hər kəsin hüquq və azadlıqlarının bərabərliyinə təminat verməklə yanaşı, insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının cinsi mənsubiyyətə görə məhdudlaşdırılmasını da qadağan edir. Konstitusiyanın qəbulundan sonra respublikamızda gender bərabərliyinin təmin olunması istiqamətində mühüm addımlar atılıb.

Bu gün 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günüdür

Azərbaycan qadını: gözəllik, zəriflik və nəciblik simvolu

etdirirlər ”.

QADIN HÜQUQLARININ MÜDAFİSİNƏ ETİBARLI ZƏMİN

Dövlət müstəqilliyimizin bərpasından sonra Azərbaycan qadını milli dövlət quruculuğu prosesinin fəal iştirakçısına çevrildi. Əsas Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan qadın siyasəti nəticəsində Azərbaycan qadını elm və təhsil, səhiyyə və mədəniyyət, eləcə də, digər sahələrdə qazandığı uğurları ilə öz nüfuzunu ilbəil artırmağa nail oldu. Vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu istiqamətində qadınlarımızın nailiyyətləri göz önündədir. Ölkəmizdəki demokratik mühit fitri istedadlarını və yaradıcılıq imkanlarını tam reallaşdırmağa imkan verir. Təbii ki, mövcud mühitin formalaşmasında Azərbaycan qadınlarının böyük rolu danılmazdır. Azərbaycan qadını milli məfkurəyə sadıq qalaraq, bu gün də müstəqil Azərbaycanın güclənməsi naminə töhfələr verir. Ulu öndər Heydər Əliyevin qətiyyətli addımları nəticəsində 1993-cü ildən qadınların ictimai-siyasi həyata transformasiyası, onların dövlət idarəçiliyində təmsilçiliyi, bütün sahələrdə kişilərlə bərabər hüquqlara malik olması dövlət idarəçiliyi kursunun prioritet istiqamətlərindən birinə çevrilib. Azərbaycan Respublikasının 1995-ci ildə qəbul olunmuş Konstitusiyası qadınların kişilərlə bərabər hüququnu təsdiq edib və

Ulu öndər Heydər Əliyevin 1998-ci il 14 yanvar tarixli fərmanı ilə gender siyasətinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə Qadın problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaradılıb. Komitənin yaradılmasında əsas məqsəd qadınların hüquqlarının qorunmasından və ölkəmizin sosial və siyasi həyatında onların iştirakının artırılmasından ibarət olmuşdur.

Bu, bir həqiqətdir ki, 2000-ci ilin mart ayının 6-da Ulu Öndər Heydər Əliyevin “Azərbaycan Respublikasında dövlət-qadın siyasətinin həyata keçirilməsi haqqında” Fərmanı ölkədə qadın siyasətinin gerçəkləşməsinə xidmət edən məsələlərdəndir. Tədqiqatçıdır ki, həmin sənəd 2001-ci ildə bütün dünya dövlətlərinə paylanılıb və bu sahədə ən yaxşı sənəd kimi qəbul olunub.

Bu gün respublikamızda dövlət qadın siyasəti, bu istiqamətdə ulu öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu ənənələr ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən layiqincə həyata keçirilir. Prezident İlham Əliyev qadınların cəmiyyətdəki roluna və yerinə, onların dövlət idarəçiliyində təmsil olunmalarına, irəli çəkilmələrinə diqqətlə yanaşır. 2006-cı ildə Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Ailə, Qadın və Uşaq problemləri üzrə Dövlət Komitəsi kimi yenidən formalaşdırılıb. Hazırda Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət

Komitəsi ailə, qadın və uşaq problemləri ilə iş sahəsində dövlət siyasətini və tənzimləməsini həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanıdır.

2006-cı ildə Milli Məclis Prezident İlham Əliyevin qanunvericilik təşəbbüsü əsasında “Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununu qəbul edib. Qadın, kişi bərabərliyinin qorunması istiqamətində xüsusi əhəmiyyət kəsb edən bu qanunda gender balansının qorunması ilə bağlı hüquqi tənzimləmə mexanizmi öz əksini tapıb. Qanunda gender bərabərliyinin təmin edilməsi ilə bağlı dövlət siyasətinin əsas istiqamətləri və vəzifələri müəyyən edilib. Bütün bunlar Azərbaycan qadınının ictimai-siyasi fəallığını artırır, cəmiyyətimizin inkişafı, dövlət quruculuğu prosesində onların rolunu gücləndirir.

Bütün bunlarla yanaşı, Azərbaycanda qadın, ilk növbədə, ailə ocağının qoruyucusudur. Azərbaycan qadınına milli məniyyətimizdə dərin kök salmış ənənələr məxsusdur ki, bu amil özünü tarix boyu göstərib. Nəciblik, xeyirxahlıq, fədakarlıq, mətinlik, qayğıkeşlik və insanpərvərlik. Bu keyfiyyətlər Azərbaycan qadınına xas xüsusiyyətlərdir. Zərifliyi və gözəlliyi ilə seçilən Azərbaycan qadını milli dövlət quruculuğu prosesinin fəal iştirakçısına çevrilib, ölkəmizin sosial-iqtisadi, intellektual-mədəni potensialının artırılması üçün dəyərli töhfələr verir.

AZƏRBAYCAN QADINININ ƏZƏMƏTİ

Azərbaycan qadınının əzəməti bu gün dünya ictimaiyyətinə Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın simasında daha qabarıq təqdim olunur. Müasir dövrümüzdə ziyalılığın ali zirvəsində olan ölkənin Birinci Xanımı Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycan üçün gördüyü işlər ölkəmizin ictimai-siyasi və mədəni həyatında danılmaz amillərdir. Mehriban xanım Əliyeva milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, mədəniyyətimizin geniş təbliği, elm, təhsil, səhiyyə və idmanın inkişafını təmin edən layihələrin dəstəklənməsi, uşaq və gənclərin sağlam, milli-mənəvi dəyərlərə sadıq, hərtərəfli biliklərə malik vətəndaş kimi yetişməsi və Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun artmasına yönələn tədbirləri həyata keçirməklə böyük layihələrin müəllifinə çevrilib.

Yaradıcı düşüncə geniş layihələrin gerçəkləşməsi Qərb və Şərq sivilizasiyalarının kəsişməsində yerləşən Qədim Azərbaycanın mədəniyyətinə və milli dəyərlərinə yanaşmada yetişən nəsildə mövcud dəyərlərə məhəbbət yaradır. Dünyanın ən nüfuzlu mükafatlarının daşıyıcısı olan Mehriban xanım Əliyeva gördüyü şəərəfli işlərin müqabilində böyük nüfuzla malikdir.

Bu gün Azərbaycan qadını öz əməli fəallığı, dəyərləri ilə yüksəkdə dayanır və bu dəyərləri müqabilində alnıaçıq və fəxrli 8 Mart Beynəlxalq Qadınlar Günü qeyd edir. Bu gün müstəqil Azərbaycanın qadınları parlamentdə, icra hakimiyyəti orqanlarında, bələdiyyələrdə, təhsil, səhiyyə sahələrində, biznes strukturlarında, idmanda, hüquq-mühafizə orqanlarında və digər sahələrdə kişilərlə bərabər vəzifələrdə təmsil olunurlar. Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın çoxşaxəli fəallığı nəticəsində, Azərbaycan qadınlarının ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakına maraq artıb. Ölkə həyatının bütün sahələrində qadınların fəallığı müşahidə olunur. Qadın siyasəti nəticəsində Azərbaycan qadını qazandığı uğurları ilə öz nüfuzunu ilbəil artırmağa nail olur. Təbrikdə qeyd olunduğu kimi, “Müqəddəs ailə dəyərlərimizə dərin sədaqət nümayiş etdirən qadınlarımız ölkəmizin ictimai həyatında böyük nüfuzla malikdirlər. Əminəm ki, onlar gənc nəslin Vətənə və milli ideallara bağlılıq ruhunda yetişməsi üçün bundan sonra da qüvvələrini əsirgəməyəcək, həmçinin ictimai-mənəvi mühitimizi yeni töhfələrlə zənginləşdirəcəklər”.

Əziz qadınlar, BAYRAMINIZ MÜBARƏK!
Zümrüd BAYRAMOVA

Avropanın “hesablaşmaqla” bağlı QORXU KOMPLEKSİ

Ukrayna ilə bağlı məsələlər, xüsusən də münaqişənin həlli ilə əlaqədar son müzakirələr bir çox həqiqətləri ortaya çıxarmış oldu. Ələlxüsus da, məhz Avropanın sanki iç üzü açılmış oldu və indi avropalıların bir növ, hesab vermək məcburiyyətində qalacaqları ilə əlaqədar kompleksi var və qorxularının da əsaslı səbəbləri mövcuddur.

Rusiya və Ukrayna arasındakı münaqişə fonunda kimin dəstəklənəcəyi ilə bağlı fikir ayrılığı “NATO-nun ürayinə zərbə” ola bilər

Rusiya və Ukrayna arasındakı münaqişə fonunda kimin dəstəklənəcəyi ilə bağlı fikir ayrılığı avropalıları daha çox düşündürür. Hətta elə zənn edilir ki, məhz bu və digər istiqamətdə dəstəyə görə Avropa “zərbə” də ala bilər. Bəzi siyasətçilər və politoloqlar bu məsələyə daha həssas yanaşırlar və daha kəskin şəkildə bunu izah edirlər. Məsələn, NATO-nun Avropadakı silahlı qüvvələrinin keçmiş komandanı admiral Ceyms Stavridis deyir ki, Rusiya və Ukrayna arasındakı münaqişə fonunda kimin dəstəklənəcəyi ilə bağlı fikir ayrılığı “NATO-nun ürayinə zərbə” ola bilər. Onun sözlərinə görə, belə fikir ayrılığı hətta blokun mövcudluğunu belə dayandıra bilər. Admiral açıq şəkildə xəbərdarlıq da edir və CNN telekanalının efirində bildirir ki, haqqında qeyd olunan blok yaxın zamanda Avropa ölkələrinin hərbi ittifaqına, Avropa Müqaviləsi Təşkilatına belə transformasiya da edə bilər.

“Biz yəqin ki, NATO-nun son günlərini görürük”, deyər fikirlərini, qənaətini gizlətməyən Stavridis yaranan narahatlığın da səbəblərini izah etməyə çalışıb. ABŞ Prezidenti Donald Trampın müdafiə xərclərini ÜDM-in 5 faizinə çatdırmaq tələbi ilə bağlı alyansın Avropa üzvləri arasında narahatlığının məhz Ağ Evin Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenski ilə mübahisəsi nəticəsində artdığını da keçmiş komandanı açıq şəkildə bildirib. NATO-nun Avropadakı silahlı qüvvələrinin keçmiş komandanı admiral Ceyms Stavridis əmindir ki, hazırda NATO müttəfiqləri üçün ən çətin sual kimi dəstəkləmək lazım olması ilə bağlı sualdır. O, aydın şəkildə bəyan edir ki, Avropa liderləri

ABŞ-a tərəfdaş kimi etibar edilə biləcəyini artıq şübhə altına almağa başlayıblar. Eyni zamanda məsələnin ciddiliyini də nəzərə alaraq qeyd edib ki, Avropanın müdafiə məsələlərinə bundan sonra ciddi yanaşmaq lazımdır və bu mənada da çıxış edərək, Avropa silahlı qüvvələrinə NATO-dan kənar komandanlıq strukturu yaratmaq barədə düşünmək çağırışı da edib. Deməli, artıq hesablaşmaqla bağlı Avropanın qorxu kompleksi özünü göstərir və məhz Alyansın Avropadakı silahlı qüvvələrinin keçmiş komandanının fikirləri bunu bir daha təsdiq edir.

Trampın hərbi yardımı dayandırmaqla bağlı hədəsi həqiqətən də böyük rezonans doğurub

Etiraf etmək lazımdır ki, Zelenski ilə mübahisə və Trampın Ukraynaya hərbi yardımı dayandırmaqla bağlı hədəsi həqiqətən də böyük rezonans doğurub. Məhz

Avropada yenidən hər mənada ABŞ-dan müstəqillik tələbləri səsləndirilməsi də təsadüfi deyil. Fransa prezidenti Emmanuel Makronun özünün belə ABŞ-la münasibətlərdə çox böyük qorxu kompleksi keçirdiyi artıq özünü göstərir. “Bu gün etməli olduğumuz məhz transformasiya olunan gücə çevrilməkdir, çünki biz əvvəlki deyilik. Biz bazarıq, biz dinc yerik, amma bir az amorf. Biz kifayət qədər qabaqcadan plan qururuq. Avropa risk, ambisiya və güc zövqünü yenidən kəşf etməlidir. Bu, pis söz deyil”, deyər bəyan edən Fransa prezidenti bununla özünün və bütövlükdə Avropanın qorxu kompleksi keçirdiyini növbəti dəfə ifşa etmiş olub.

Əlbəttə ki, Makronun sözlərinə məhəl qoymamaq da olar. Çünki o, hər zaman belə ifadələr səsləndirir və ağılına gələni də deyir.

Xatırladığımız kimi, hətta Trampın 2019-cu ildə ilk prezidentliyi dövründə “NATO-nun beyin ölümü” ifadəsi də Makrona məxsus idi. O, bu ifadəsi ilə bir növ dırnaqarası da olsa, “tərixə düşmüş” oldu. Məsələ burasındadır ki, Trampın əvvəlki dövrü ilə indiki qətiyyət müqayisə belə etmək mümkün deyil. Görünən odur ki, bu dəfə ABŞ lideri daha “qaynar” şəkildə yanaşma sərgiləyir. Elə Makron da bunu yaxşı başa düşür və əgər bundan əvvəlki dövrdə qorxu keçirirdisə, indi bu qorxu kompleksi daha ciddi şəkildə nəzərə çarpır.

Tramp və Zelenski arasındakı “çekişmə” kollektiv Qərbin dağılmasının başlanğıcı ola bilər

Bu gün NATO-nun və bütün Avroatlantik birliyin dağılmasından yalnız Makron kimi qorxaqlar danışmırlar və belələri kifayət qədərdir. Məsələn, Münhen Təhlükəsizlik Konfransının sədri Kristof Hoisgen ABŞ vitse-prezidentinin tədbirdəki çıxışına cavab olaraq, transatlantik alyansın öldüyünü deyir və forumu da “Avropanın kabusu” adlandırır. Eyni zamanda Bloomberg nəşri də bəyan edir ki, transatlantik alyans artıq əvvəlki formada mövcud deyil. “The Washington Post” isə yazır ki, Vaşinqtonun Ukrayna münaqişəsi ilə bağlı siyasətindəki dəyişikliklər Avropa üçün “qamçı” sayılır. Sözügedən nəşr “Oval Ofisdəki dava-dalaşın” ardınca eyni zamanda qeyd edir ki, Tramp və Zelenski arasındakı çekişmə kollektiv Qərbin dağılmasının başlanğıcı ola bilər. Bax elə bunun özü də qorxu kompleksinin olduğunun təsdiqidir.

Təbii ki, biz Qərb mediasının sevdiyi bir şeyi, mübahisəni də müşahidə edirik. Trampın impulsivliyini, qeyri-sabitliyini və gözənlilməz addımlar atmağa meyilli olduğunu bilərək, onun həm Kiyev, həm də Avropa ilə münasibətlərinin tənəzzülünə gedində bir neçə dəfə dəyişəcəyini də güman etmək olar. Bununla belə, həm Zelenskidən, həm də Avropa liderlərindən Trampın nə istədiyini də çox yaxşı başa düşürük. Biz Avropa liderlərinin Ukraynaya sona qədər müdafiə etmək niyyətlərini də

gördük və hətta Tramp ciddi şəkildə ondan qurtulmağa qərar versə belə bu niyyətdən əl çəkmək fikri də əsassız deyil. Çünki həqiqətən də, Trampın son hərəkətləri “Avro-Atlantik birliyi” bir qədər sarsıda bilər və kollektiv Qərbin “memarlığının” əsaslarına da bəzi düzəlişlərə səbəb olar. Deməli, Avropanın qorxu kompleksi heç də səbəbsiz deyil.

Amerika “çətirindən” heç vaxt əl çəkmək niyyətində olmayan Avropa ölkələri üçün alternativ variant yoxdur

Heç də şübhə yoxdur ki, ABŞ və onun prezidentinin qətiyyət NATO-dan çıxmaq kimi bir fikri, niyyəti ola bilməz. Bunun ən azı iki səbəbi məlumdur. Birincisi, NATO ABŞ-ın Avropa üzərində nəzarəti üçün ən təsirli vasitədir və ağılı başında olan heç bir prezident bundan qətiyyət “əl çəkməz”. Hətta buna imkan belə verilməz və şəraitin yaranmasının da qarşısı dərhal alınar. İkincisi isə, NATO ABŞ üçün nəhəng silah bazarıdır, çünki Alyansa üzv olan ölkələr Amerika silahlarını almağa borcludurlar. Yeni NATO-dan çıxmaq həm də, yeri gəlmişkən, Donald Trampın əhəmiyyətli təsiri altında olan Amerika hərbi-sənaye kompleksi üçün nəhəng maliyyə itkiləri deməkdir. Bu baxımdan da əksini fərz etmək heç də məntiqi səsənlə bilməz.

Amerika “çətirindən” heç vaxt əl çəkmək niyyətində olmayan Avropa ölkələri haqqında da eyni sözləri demək olar. Əvvəla ona görə ki, onlar üçün alternativ variant yoxdur və bu sadə həqiqəti həmin o avropalıları özləri hamıdan yaxşı bilirlər. Digər tərəfdən də, “Avropa ordusu” və buna bənzər cəfəngiyyatlar haqqında ancaq söz və bəyanatlarda nəyə isə oxşaya bilər. Bu barədə danışmaq asandır, amma realıqda bunların ərsəyə gəlməsi böyük çətinliklər vəd edir. Çünki sözdə deyilənlər sıfırdan yaradılmalıdır və bu, çox vaxt aparar, ələlxüsus da çox baha başa gələndir. Həm də bir çox avropalı siyasətçilər sadəcə olaraq, ümid edirlər ki, Tramp nə zamansa hakimiyyətdən gedəcək və ondan sonra da hakimiyyətə guya istədikləri bir adam gələcək. Bu ümidlərin, hətta xəyalların yaranması özü də bəsit bir düşüncənin zəifliyindən, qorxu kompleksindən yarıdığı qənaətinə əsas verir. Deməli, bütün reallıqlar Avropada əmələ gələn qorxu kompleksini təsdiqləyir.

Avropalıları bilirlər ki, Amerikanın “kölgəsindən” məhrum olduqları təqdirdə böyük “itgilər” verməli olurlar. Başa da düşürlər ki, ABŞ NATO-dan çıxsa, İngiltərə və Fransa təşkilatla rəhbərlik edib, ondan öz imperialist məqsədləri üçün istifadə edə bilər və bunun da acı nəticələri barədə proqnozları elə afrikalılardan soruşsalar yetər. Həm də məhz “ABŞ-ın yoxluğu” fonunda “Rusiya təhlükəsi”nin nə demək olduğunu da avropalıları yaxşı başa düşürlər. Təbii ki, bunlar ancaq hipotetik mülahizələrdir. Vaşinqton NATO-dan çıxmaq və Avropanı “azad etmək” niyyətində deyil. Əksinə, indi Avropa daha böyük diqqət mərkəzindədir və avropalıları elə bunun qorxusu altındadırlar. Hətta qorxurlar ki, bu vaxta qədər olduğu kimi yox, daha bundan sonra “birlik” üçün öz “ciblərindən” ödəməli olurlar. Həm də elə Ukrayna üçün də “ödəməli” olacaqları qorxusu da var. Belə çıxır ki, Avropa “hesablaşmaq” qorxusu altındadır və qorxu kompleksi də buna görədir...

İnam Hacıyev

“Əbədi dostluğun təzahürü qürur hissi doğurur”

Azərbaycan-Türkiyə dostluğu, qardaşlığı uzun illərin sınaqlarından çıxıb və bu gün uğurla davam etdirilən sağlam münasibətlər dünyanın bütün ölkələri üçün bir nümunədir. Analoqu olmayan bu qardaşlığın, münasibətlərin möhkəmləndirilməsində Ulu Öndərimiz Heydər Əliyevin və Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin, Türkiyənin dövlət rəhbərlərinin, xüsusilə Rəcəb Tayyub Ərdoğanın xidmətləri əvəzsizdir”. Bu sözləri SİA-ya verdiyi açıqlamasında Milli Məclisin Aqrar Siyasət Komitəsinin sədri, millət vəkili Tahir Rzaev deyib. Komitə sədri xüsusilə vurğulayıb ki, əlbəttə, bu xidmətlər xalqlarımız tərəfindən yüksək qiymətləndirilir və canı bir, qanı bir, milli-mənəvi dəyərləri, dini, adət - ənənələri bir olan insanlar bu qardaşlıqdan qürur hissi keçirirlər.

KOMITƏ SƏDRİ ŞƏRH ETDİ

“Cənab İlham Əliyevin Türkiyəyə səfəri və hər iki dövlətin rəhbərlərinin iğdir-Naxçıvan qaz kəmərinin videobağlantı formatında açılış mərasimində iştirakı, preziden-

dentlərin çıxışlarında səsləndirilən səmimi ifadələr əbədi dostluğun, qardaşlığın bir nümunəsidir. Bu gün Azərbaycan Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində mühüm rol oynayır. Artıq ölkəmiz Türkiyədən başqa 11 ölkəyə qaz ixrac edir ki, onlardan da 10 Avropa dövlətidir. Hazırda ölkəmizin qaz ixracatı 25 milyard kubmetrə çatıb. Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum, TANAP kimi əhəmiyyətli neft-qaz kəmərləri layihələri Azərbaycan-Türkiyə dostluğunu möhkəm-

ləndirən, əlaqələri saflaşdıran, iqtisadi inkişafa dəstək verən bir körpü olmaqla, digər ölkələrlə əlaqələrin möhkəmləndirilməsində mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Ramazan bayramı ərəfəsində yeni qaz kəmərinin açılışı Naxçıvanın gələcək inkişafında böyük əhəmiyyət kəsb etməklə bərabər, dostluq münasibətlərinin möhkəmlənməsinə də yeni töhfələr verəcəkdir. Bu baxımdan cənab İlham Əliyev bildirmişdir ki, bugünkü mərasim bir daha Türkiyə-Azərbaycan birliyini, dostluğunu, qardaşlığı-

nı göstərir, onun əyani təzahürüdür. Türkiyə ilə Azərbaycan arasında iqtisadi, siyasi, mədəni, ticarət, kənd təsərrüfatı, turizm, nəqliyyat və digər sahələr üzrə imzalanan mühüm sənədlər, tərtib olunan layihələr gələcəyin uğurlarından xəbər verir. Əlbəttə, dostluğumuz, qardaşlığımız əbədidir, dönməzdir, yenilməzdir və bu birlik xalqlarımızı daha xoşbəxt gələcəyə aparır, milli maraqlarımıza, dünyada söz sahibi olmağımıza xidmət edir”, deyərək Tahir Rzaev bildirib.

İnam Hacıyev

“Azərbaycan qadını hər zaman fəal vətəndaşlıq mövqeyi ilə seçilib”

“Azərbaycanda qadın hüquqlarının qorunması dövlət siyasətinin ayrılmaz tərkib hissəsidir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Könül Nurullayeva deyib. O bildirib ki, qadın hüquqları eyni zamanda bir sıra dövlət proqramları və məcəllələrlə təsbit olunur: “Azərbaycan qadını hər zaman fəal vətəndaşlıq mövqeyi ilə seçilib. Dövlət müstəqilliyimizin bərpasından sonra qadınlarımız milli dövlət quruculuğu prosesinin fəal iştirakçısıdır. Ölkəmizdə qadınlar mühüm dövlət qurumlarında, parlament və bələdiyyələrdə uğurla təmsil olunur, ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, elmi-mədəni proseslərdə fəal iştirak edir, ölkə idmanının inkişafına böyük töhfələr verir.

Müasir dövrümüzə global problemlərə qadının baxışı böyük önəm kəsb edir, qadınların təşəbbüsləri dəstəklənir. İqtisadi müstəqilliyi, siyasi fəallığı artırmaq, qadınların sağlamlığını qorumaq üçün hər cür şərait yaradılır. Qadınlar mürəkkəb və məsuliyyətli sahəyə zənginləşdirici dəyərlər və əlavə bacarıqlar gətirirlər. İdarəçilikdə və qərarların qəbulunda iştirak zərif cinsin nümayəndələrinin ictimai və siyasi fəaliyyətə verdiyi töhfələrə adekvatdır. Qadınlar uğurlu siyasi

karyera qura bilirlər, çünki onlar bunun üçün lazım olan bütün keyfiyyətlərə malikdirlər.

Müasir Azərbaycan qadını dedikdə ilk növbədə gözümüzün qarşısına öz əzmkarlığı, analıq şəfqəti ilə seçilən xanım obrazı gəlir. Bu mənada ölkənin Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın hərtərəfli fəaliyyəti həm ölkədə, həm də beynəlxalq aləmdə Azərbaycan qadının nüfuzunu daha da artırmaqdadır. Bu fəaliyyət sayəsində Azərbaycan qadını ölkəmizin humanitar və mədəni diplomatiyasının səlahiyyətli nüma-

yəndəsinə çevrilərək, mərhəmətin, zəngin mənəvi-intellektual və yüksək əxlaqi dəyərlərin daşıyıcısı kimi Azərbaycanı dünyaya təqdim edir.

Beynəlxalq münasibətlər sistemində mövqelərini möhkəmləndirən Azərbaycan eyni zamanda beynəlxalq platformalarda da qadınların hüquqlarının ən fəal müdafiəçilərindən biridir. Belə ki, Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi Bakıda keçirilən “Dekolonizasiya: Qadınların gücləndirilməsi və inkişaf” mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda da Azərbaycan qadınların rolu-

nun daha da gücləndirilməsinə, onların dekolonizasiya yolunda mübarizəsinə daha güclü dəstək verilməsinin vacibliyini gündəmə gətirdi.

İstər dövlət strukturunda, istər özəl sektorda qadınlara verilən dəstək onların öz potensiallarını uğurla həyata keçirmələrinə yardım edir. Nəticə etibarilə bu gün Azərbaycan qadını həm dövlət, həm də özəl sektorda söz sahibidir. Zəngin mənəvi-əxlaqi sərvətlərimizin qorunub saxlanılması və günümüzədək layiqincə yaşadılması məhz qadınların - analarımızın adı ilə sıx bağlıdır.

“Prezident İlham Əliyevin təbrik məktublarında da qeyd edildiyi kimi, gözəlliyi, zərifliyi və nəcibliyi ilə seçilən Azərbaycan qadınları həmçinin hünər və igidlik göstərərək tariximizə parlaq səhifələr yazmışlar. “Müqəddəs ailə dəyərlərimizə dərin sədaqət nümayiş etdirən qadınlarımız ölkəmizin ictimai həyatında böyük nüfuzə malikdirlər. Əminəm ki, onlar gənc nəslin Vətənə və milli ideallara bağlılıq ruhunda yetişməsi üçün bundan sonra da qüvvələrini əsirgəməyəcək, həmçinin ictimai-mənəvi mühitimizi yeni töhfələrlə zənginləşdirəcəklər.”

Təsədüfi deyil ki, hətta Azərbaycan Ordusunun bütün qoşun növlərində, xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində, hərbi tibb ocaqlarında və digər sahələrdə yüzlərlə qadın xidmət edir, Vətən qarşısında vəzifə borclarını şərəf və ləyaqətlə yerinə yetirirlər. Ötən ilin sonunda baş vermiş məlum təyərə qəzasında pilotlarımızla yanaşı, qadın bələdçi Hökumə Əliyevanın fədakarlığı isə növbəti nümunə idi. Məhz qəhrəmanlığına, şücaətinə görə Hökumə Əliyeva Azərbaycanın sayca üçüncü qadın Milli Qəhrəmanı adına layiq görüldü. Belə nümunə qadınlarımız isə cəmiyyətimizin öncülü, sütunu və aynasıdır” - deyərək, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

“Problemin həlli üçün bir neçə fundamental dəyişiklik edilməlidir”

“Azərbaycanda məktəb direktorlarının etik davranış qaydalarını kobud şəkildə pozması, müəllimlərə hörmətsizlik etməsi və hətta onları təhqir etməsi hallarının artması təhsil sistemində ciddi problemlərin mövcud olduğunu göstərir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil eksperti Kamran Əsədov deyib.

mexanizmlərinin zəif olmasıdır.

Kamran Əsədov sözlərinə belə davam edib: “Son günlərdə bir məktəb direktorunun müəllimlərə “hinduşka-baş” deməsi ilə bağlı yayılan səs yazısı cəmiyyətdə geniş müzakirələrə səbəb olub. Təəssüf ki, bu, tək hadisə

lalarının idarəetmə qaydalarını pozması ilə bağlı çoxsaylı şikayətlərə baxmayaraq, bir çox hallarda onlara qarşı heç bir ciddi tədbir görülmür. Təhsil haqqında Azərbaycan Qanununun 29-cu maddəsində göstərilir ki, məktəb rəh-

Assosiasiyasının (AERA) 2023-cü il hesabatına görə, məktəb daxilində müəllimlərə qarşı neqativ münasibət tədrisin keyfiyyətini 30%-ə qədər aşağı sala bilər. Əgər bir məktəbdə direktor müəllimləri alçaldır, onlara hörmətsiz yanaşırsa, bu, təkəcə həmin müəllimlərin deyil, bütövlükdə məktəbin təhsil səviyyəsinə təsir edir.

Problemin həlli üçün bir neçə fundamental dəyişiklik edilməlidir. İlk növbədə, direktorların seçimi ilə bağlı tam şəffaf müsabiqə sistemi yaradılmalı, yalnız pedaqoji və idarəetmə bacarıqları yüksək olan şəxslər vəzifəyə getirilməlidir. Bunun üçün beynəlxalq təcrübədən istifadə edilməli, direktor namizədlərinin psixoloji və liderlik bacarıqları qiymətləndirilməlidir. Məsələn, Kanadada məktəb direktorları öncə 6 aylıq sınaq dövründən keçir və bu müddət ərzində onların kollektivlə münasibətləri, etik davranışları və idarəetmə üsulları analiz edilir. Bu mexanizmlər Azərbaycanda da tətbiq edilməlidir ki, məktəb rəhbərliyində yalnız peşəkar və etik davranış qaydalarına riayət edən şəxslər təyin olunsun.

Bundan əlavə, məktəb direktorlarının fəaliyyətinə nəzarət gücləndirilməlidir. Müəllimlər və valideynlər üçün anonim şikayət mexanizmləri yaradılmalı və hər bir məktəbin idarəetməsi müstəqil nəzarət qurumları tərəfindən monitorinq edilməlidir. Almaniyada məktəb direktorlarının fəaliyyətini qiymətləndirmək üçün ilde bir dəfə müəllimlər arasında anonim sorğular keçirilir və nəticələrə əsasən, direktorun fəaliyyəti dəyərləndirilir. Azərbaycanda da bu cür mexanizmlər tətbiq olunmalıdır.

Eyni zamanda, direktorların etik qaydalara riayət etməməsi və müəllimləri təhqir etməsi ilə bağlı konkret cəza tədbirləri görülməlidir. Hazırda əksər hallarda belə hallar yalnız ictimai qınaqla məhdudlaşır və ciddi inzibati tədbirlər görülmür. Halbuki, bu tip davranışlara görə direktorlar inzibati məsuliyyətə cəlb olunmalı və hətta ağır hallarda işdən uzaqlaşdırılmalıdır. İşvəçdə məktəb direktorları etik davranış qaydalarını pozduqda, onlara ilk dəfə xəbərdarlıq edilir, ikinci dəfə isə vəzifələrindən azad edirlər. Azərbaycanda da belə bir sistem tətbiq olunmalıdır ki, direktorlar məsuliyyətsiz davranışlarına görə konkret nəticələrlə üzləşsinlər.

Son olaraq, təhsil sistemi müəllimlərin hüquqlarını daha güclü müdafiə etməlidir. Müəllimlər məktəb daxilində təzyiqlərə məruz qalmamalı, onların iş şəraiti və psixoloji rahatlığı təmin edilməlidir. Əgər müəllimlər özlərini qorxmuş və alçaldılmış hiss edərlərsə, onların şagirdlərə keyfiyyətli təhsil verməsi mümkün deyil. Təhsil yalnız bilik ötürmək deyil, həm də insanlara hörmət etməyi öyrətməkdir. Əgər məktəb direktorları öz kollektivlərinə hörmət etməzlərsə, bu, bütövlükdə təhsil sisteminin mənəvi böhran yaşadığını göstərir. Təhsil Nazirliyi bu hallara qarşı daha sərt addımlar atmalı və məktəblərdə etik normaların pozulmasına qarşı sıfır tolerantlıq nümayiş etdirməlidir. Əks halda, təhsil sisteminə müəllimlərin nüfuzu azalacaq, məktəblər isə təhsil verən müəssisələrə çox, avtoritar idarəetmə strukturlarına çevriləcək”.

Ayşən Vəli

“Jewish Press”: “Fransanın anti-Azərbaycan ritorikası bu ölkənin xarici və daxili siyasətinin mərkəzi komponentinə çevrilib”

Fransa Milli Assambleyasının üzvü Azərbaycanın Fransada sabitliyi pozmağa çalışdığını, ölkəsinin xarici və daxili siyasətindəki qeyri-sabitliyə görə Azərbaycan diplomatlarının məsuliyyət daşdığını iddia edib. Görünür, Makron hökuməti diplomatik uğursuzluqlarına günahkar axtarır. Şübhə doğurmayan məqam isə odur ki, anti-Azərbaycan ritorikası Fransanın xarici və hətta paradoksal olsa da, daxili siyasətinin mərkəzi komponentinə çevrilib.

Diasporla iş üzrə Dövlət Komitəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, bu barədə tanınmış siyasi şərhçi və jurnalist, Dona Qrasiya Diplomatika Mərkəzinin təsisçisi və baş direktoru Reyçel Avraham global yəhudi mediasının nəhəngi, ABŞ-da yayımlanan “Jewish Press”dəki “Fransa Azərbaycan və

Ermenistan arasında” sərəlvəli məqaləsində yazıb.

Fransanın Cənubi Qafqazda, eləcə də Yaxın Şərqdə sabitliyi pozmağa yönələn siyasətinin təhlili aparılan yazıda qeyd olunub ki, Azərbaycan və Gürcüstan gündəlik məsələləri özləri həll etməkdən ötrü regional əməkdaşlıq üçün yeni platforma yaratmağa çalışırlar. Çünki kənar müdaxilə bölgədə sabitliyi pozan əsas amil kimi görünür. Buna baxmayaraq Qərb dövlətlərinin, xüsusən də Fransanın siyasəti regionun inkişafına mane olur.

Bildirilib ki, Cənubi Qafqaz hər bir siyasi addımı və manevari izləyən xarici oyunçuların daimi nəzarətindədir. Bu ölkələr öz geostrateji məqsədlərinə çatmaq üçün diplomatiyadan istifadə edirlər. Tarix göstərir ki, ardıcıl olaraq bu və ya digər tərəfi dəstəkləyən xarici oyunçuların müdaxiləsi parçalanmaları daha da gücləndirməklə həddindən artıq qütbləşməyə, düşmənciliyə gətirib çıxarır. Bu baxımdan müəllif Azərbaycanı xarici təsirlərə boyun əyməyi qəbul etməyən və Ermənistanla sülh danışıqlarında üçüncü tərəfin iştirakına razı olmayan ölkə kimi səciyyələndirir.

Diqqətə çatdırılıb ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında mübahisədə mərkəzi oyunçuya çevrilən Paris İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra İrəvanın himayədarı rolunu öz üzərinə götürüb. Fransa uzun müddətdir ki, ardıcıl olaraq Ermənistanı dəstəkləyir və bu, mediada işıqlandırılan iddia deyil, artıq təsdiqlənmiş faktır. Belə ki, Fransa həddindən artıq və yanlış tənqidlərə görə Azərbaycanla münasibətlərini itirmək riski ilə üz-üzədir.

Avropa İttifaqının (Aİ) Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinə qarışması məsələsinə toxunan müəllif əmindir ki, Aİ Azərbaycanla əlverişli iqtisadi münasibətlərə baxmayaraq, demək olar ki, açıq şəkildə Ermənistanın tərəfini tutur. Bakı ehtiyat edir ki, Avropanın, xüsusən də Aİ-nin Ermənistandakı missiyasının (EUMA) iştirakı sülh prosesinə xələl gətirər və Ermənistanda sülhə qarşı çıxan revanşist qrupları dəstəkləyər. Bundan əlavə, Azərbaycan EUMA-nın güclü üzv dövlətlərin təsiri altına düşmədən Aİ-nin bir bölməsi kimi muxtar fəaliyyət göstərə bilməsindən narahatdır və bu da Fransa hərbiçilərinin missiyada birbaşa iştirakı ilə bağlıdır.

Ermənistanla Azərbaycan arasında hərbi kampaniyanın başa çatdığına və iki ölkənin bir neçə məsələ istisna olmaqla, münasibətləri ilə bağlı əksər məsələləri danışıqlar yolu ilə nizamladığına diqqət çəkən müəllif Parisin İrəvana verdiyi dəstəyi gerginliyi artırmaq, münasibətləri qızıqdırmaq cəhdi kimi xarakterizə edib. “Aydındır ki, fransızlar öz siyasi və diplomatik məqsədləri üçün Cənubi Qafqazda münasibətlərin saxlanması maraqlıdır”, - tanınmış jurnalist sonda vurğulayıb.

Peşəkar milli teatrımız

XIX əsrin 70-ci illərində Azərbaycanda milli teatrın yaranması mədəniyyətimizin tarixində çox böyük hadisəyə çevrildi. Düz 150 il əvvəl 1873-cü il martın 10-da Bakı Realnı məktəbinin teatr həvəskarları truppası tərəfindən M. F. Axundzadənin "Sərgüzəşti-vəzir-i-xani Lənkəran" komediyası tamaşaya qoyuldu. Bu tamaşa ilə Azərbaycanda milli teatrın əsası qoyuldu və həmin zamandan başlayaraq saysız tamaşalar teatr səhnəsinə yol açdı.

H.Zərdəbinin təşəbbüsü, N.Vəzirov və Ə.Adıgözəlovun yaxından iştirakı ilə Realnı məktəbin şagirdləri tərəfindən göstərilən bu tamaşa milli teatrın yaranması üçün qüdrətli təkan idi. Qabaqcıl Azərbaycan ziyalıları, sonralar Qori seminariyasını bitirən müəllimlər Şuşa, Naxçıvan və başqa şəhərlərdə teatr tamaşaları düzəldir, eyni zamanda, bu tamaşalarda "aktyor" kimi çıxış edirdilər. Şuşada qabaqcıl müəllim və ziyalı qüvvələri Y.Məlik-Haqnəzərovun rəhbərliyi ilə yay təilləri zamanı klubda və Xandəmirovun teatrında müntəzəm surətdə tamaşalar təşkil edir, M.F.Axundzadənin komediyalarını oynayırdılar.

M.F.Axundzadənin əsərlərindən ibarət tamaşalar verildiyi bəllidir. 1876-cı ildən onun komediyaları Tiflisdə də oynanılmışdır. XIX əsrin 70-80-ci illərində Azərbaycanın müxtəlif şəhərlərində fəaliyyət göstərən teatr həvəskarları tədricən Bakıdakı teatr xadimləri ətrafında formalaşmağa başlayırlar. Ona görə də Bakının teatr həyatı 80-ci illərin axırlarına doğru yenidən canlanır və burada əsil mənada müəyyən bir teatr kollektivinin yaranmasına səbəb olur. 1896-cı ildə H.Zərdəbi Bakıda "Birinci müsəlman dram truppası" adlı ilk professional teatr kollektivini təşkil etdi. 1897-ci ildə Bakıda ilk dəfə "Artistlər ittifaqı" yaradıldı. İnqilaba qədərki Azərbaycan teatrının repertuarı milli dramaturqların, həmçinin, rus və Qərbi Avropa klassiklərinin əsərləri ilə zənginləşdirilirdi. Mənbələrdə qeyd olunduğu kimi 1910-cu ildə "Səfa" adlı yeni mədəni-maarif cəmiyyəti və onun yanında teatr şöbəsi yaradıldı. 1908-ci il yanvarın 12-də Bakıda ilk milli opera - Ü.Hacıbəyovun "Leyli və Məcnun" əsərinin tamaşası ilə Azərbaycan professional musiqili teatrının əsası qoyuldu. Musiqili teatrın yarandığı ilk illərdə onun repertuarını Ü.Hacıbəylinin 1908-1913-cü illərdə yaratdığı "Leyli və Məcnun", "Şeyx Sənan", "Rüstəm və Zöhrab", "Şah Abbas və Xurşid Banu", "Əsli və Kərəm" operaları, "Ər və arvad", "O olmasın, bu olsun", "Arşın mal alan" musiqili komediyaları təşkil edirdi. Ancaq özünün ayrıca repertuarı olmasına baxmayaraq, musiqili teatrda peşəkar ifaçılara böyük ehtiyac duyulurdu.

BİRLƏŞMİŞ DÖVLƏT TEATRI YARADILDI

1916-cı ildə C.Məmmədquluzadənin "Ölülər" komediyasının tamaşaya qoyulması Azərbaycan teatrının ideyaca yetkinləşdiyini göstərən bir olay idi. Bu tamaşa mövhumat və cəhalet, yalan və zülm dünyasına qarşı bir ittihamnamə kimi səslənərək böyük uğur qazandı. 1917-ci ildə Bakıda "Müsəlman artistləri ittifaqı" yaradıldı. A.M.Şerifzadə ittifaqa sədr seçildi. İttifaq bütün teatr dəstələrini öz ətrafına toplayaraq, yoldaşlıq münasibətləri əsasında tamaşalar verirdi. 1920-

ci ildə Azərbaycan Demokratik Cumhuriyyəti xaincəsinə dağıldıqdan sonra Azərbaycan XKS-nin 1920 il 1 iyul tarixli qərarı ilə Birləşmiş Dövlət Teatrı yaradıldı. Burada Bakıda fəaliyyət göstərən bütün truppalar və həvəskar aktyorlar birləşdi. 1918-ci ildə yanmış keçmiş Tağıyev teatrının binası respublika hökumətinin qərarı ilə bərpa olundu. 1922-ci ildə dram truppası Birləşmiş Dövlət Teatrından ayrılaraq, müstəqil teatra çevrildi. Həmin il "Hacı Qara" komediyasının yeni quruluşdakı tamaşası ilə Azərbaycan Dövlət Dram Teatrının təntənəli açılışı oldu.

150 illik tarixi yol keçmiş Azərbaycan teatrında Azərbaycan və qeyri-milli dramaturqların klassik və müasir mövzuda bir sıra maraqlı əsərləri tamaşaya qoyuldu. "Hökmdar və qızı", "Hara gedir bu dünya?", "Özümüzü kəsən qılınc", "Dar ağacı", "Məhəbbət və azadlıq adası", "Dişi canavar", "Ah qadınlar, qadınlar", "Qısqanc üreklər", "Min illərin işığı", "Hər dənə mənə mələk də deyirlər" və s. tamaşalar oynanıldı. 1998-ci ildə Azərbaycan teatrının 125 illik yubileyi münasibətilə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev Sərəncam imzalayıb. Bu gün Azərbaycan peşəkar teatrı sənət yolunun yeni bir mərhələsinə yaşayır. Belə ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev ənənələrini layiqli davam etdirən Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə teatr binaları təmir və bərpa edilir, onların dünya teatr səhnəsinə uyğun olaraq fəaliyyət göstərmələrinə hər cür şərait yaradılır. Hər zaman sənət adamlarına diqqət və qayğı ilə yanaşan Prezident İlham Əliyevin 2013-cü il 1 mart tarixli Sərəncamı ilə ölkəmizdə "Milli Teatr Günü" təsis edilib. Sərəncama əsasən, milli mədəniyyətin inkişafında və ölkənin mədəni həyatında milli teatrın əhəmiyyəti və rolu nəzərə alınaraq hər il martın 10-u Azərbaycan Respublikasında "Milli Teatr Günü" kimi qeyd edilməsi qərara alınıb.

Bu gün Azərbaycan teatrı böyük ruh yüksəkliyi ilə Milli Teatr Günü qeyd edir. Xüsusi olaraq, qeyd edək ki, teatrın belə bir səviyyəyə yüksəlməsində peşəkar aktyorların da rolu müstəsna dərəcədədir. Azərbaycan teatrı dedikdə, ilk növbədə, bu ağır yükü çiyində daşıyan aktyorların siması göz önündə canlanır. Bu qisimdə olan sənətkarlardan biri də Nəsimə Zeynalovadır. Azərbaycan teatr sahəsində çalışan sənətkarlar bayramı qeyd etməklə yanaşı, Azərbaycan teatr səhnəsinin böyük ustad sənətkarı olan Nəsimə xanımın anım gününü də qeyd edirlər.

YARADICILIĞI GÜLÜŞ VƏ MUSIQİ-DƏN YOĞRULMUŞ SƏNƏTKAR

Azərbaycan teatrsevənləri arasında "Qaynana" kimi sevilen, Milli Musiqili Komediya Teatrının inkişafında müstəsna rol oynayan, qırx ildən çox işlədiyi sənət ocağının repertuar ağırlığını layəqətlə çiyinlərində daşıyan Nəsimə xanım

Azərbaycan realist aktyor məktəbinin ən layiqli nümayəndələrindən biri kimi formalaşmış və şöhrətlənmişdir. Yaradıcılığının mayası gülüş və musiqi ilə yoğrulmuş Nəsimə xanımın keçdiyi həyat və yaradıcılıq yoluna nəzər salsaq görürük ki, o, orta məktəbdən rəqqaslıq etmiş, milli oyun havalarının mürəkkəb və lirik inceliklərinə yiyələnmişdi. Gənc aktrisa yenidən yaranan Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya Teatrının truppasına birinci dərəcəli aktrisa kimi fəaliyyətə başlamışdır. Həmin il Bakı Teatr Məktəbinə daxil olaraq aktyorluq təhsili alıb. Aleksandr Tuqanovdan, Məhərrəm Həşimovdan, Ağasadıq Gəraybəyliyən dərslər alan Nəsimə Zeynalova texnikumda oxuyarkən Katarina, Elvira, Yelizaveta kimi rollarını oynayıb. Ömrünü Musiqili Komediya Teatrı ilə bağlayan aktrisa sənət ocağının müəyyən fasilələrlə truppə, filarmoniyadan nəzdində dəstə-ansambl şəklində fəaliyyət göstərdiyi illərdə də kollektivdən ayrılmayıb. Aktrisa milli klassik operetlalarımızın tamaşalarında Gülpəri, Cahan xala, Sənəm, Mələk xanım və Kələk xanım kimi xarakterik səhnə obrazlarında çıxış edib. Aktrisanın zəngin rollar qalereyasında tərcümə əsərlərində ifa etdiyi Kabato və Barbale, Ziraldina, Zivər xanım, Alma, Qəsiya rollarının xüsusi yeri var. Nəsimə Zeynalovanın yaradıcılığının ən parlaq dövrü isə çağdaş bəstəkarların müasir mövzusu musiqili komediya əsərlərinin tamaşalarındakı bir-birindən fərqlənən komik personajların ifası ilə bağlıdır. Bu baxımdan aktrisanın Xanpəri, Nargilə, Şərəf və Nisə, Məsmə, Məhərrəm Əlizadə və Ağası Məşədibəyov, Züleyxa, Tükəz, Tərhan, Zemfira, Şölə xanım, Xeyransa, Matan, Güləndam, Qəmər və başqa rollarının əvəzsiz ifaçısı sayılır.

NƏSİLLƏRƏ ÖRNƏK OLAN BİLƏCƏK SƏNƏT MƏKTƏBİ

Azərbaycan Televiziyasında onlarla yumoristik səhnəciklərdə, teletamaşalarda, intermediyalarda çıxış etmiş Nəsimə Zeynalova, həmçinin, "Azərbaycanfilm"-in çoxlu ekran əsərlərinə çəkilib. Kino obrazları içərisində Fatmanisə, Telli, Züleyxa, Cənnət xala, Gülsüm, Əsli xala rolları daha canlı və daha şöhrətlidir. Musiqili teatrımızın inkişafında böyük xidmətlərinə görə Nəsimə xanım xalq artisti fəxri adına layiq görüldü. "Hicran" musiqili komediyasındakı Qızbacı roluna görə Azərbaycan Dövlət Mükafatı Laureatıdır. 1974-cü ildə Rəuf Kazimovski onun yaradıcılığı barədə "Aktrisanın təbəssümü" televiziya filmi çəkib. Heç şübhəsiz ki, xalqımızın ictimai-siyasi həyatında, mədəniyyətimizin inkişafında böyük rol oynayan və dolğun fəaliyyəti ilə milli sərəvətə çevrilən Azərbaycan teatrı keçdiyi tarixi yolda teatrsevənlərə bir-birindən maraqlı, zəngin mükəmməl tamaşalar təqdim ediblər.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Lale Mehrali

Mələyin Əzrayılı

Dünyada sülhün iki simvolu var, biri ağ göyərçinlər, digəri gülüm-səyən uşaqlar. Hər ikisi saflığın, təmizliyin, dincliyin nişanəsidir. Dünyada sabitliyi, sülhü ən çox arzulayan da övladı olan insanlar-dır. Dünyanın yaşanacaq yer olması üçün, uşaqlarımızın sülh içində böyüməsi üçün bu sabitliyi qorumaq məcburiyyətindəyik. Bəşəriyyətin xoşbəxtliyi uşaqların qorunmasından, onların yaxşı tərbiyə olunmasından asılıdır.

Uşaqlar hamımızın həssas nöqtəsi, qırmızı xətti, müqəddəsi, toxunulmazıdır. Hamımızın bir arzusu var, övladımız sülh, dinclik və əmin-amanlıq hökm sürən bir dünyada yaşasın. Sülhü təmin etmək üçün bütün dünya uşaqları arasında dostluq əlaqələrini qurmaq, bütün xalqlarının vəhdətini yaratmaq, uşaqlara sülhün nə demək olduğunu anlatmaq lazımdır.

Əslində, valideynlik, bütün söhbətlərin sonu dönüb-dolaşmış uşaqlara gəlir. Ən vacib qərarlarımız onlar haqqındadır, ən ciddi planlarımız uşaqlarımızın barəsindədir, ən böyük arzularımız onların gələcəyi ilə bağlıdır. Əgər valideynlik, bütün həyatımız özümüzdən nələri isə uşaqlarımıza ayırmaqla keçir- diqqətimizi, qaygımızı, sevgimizi, sağlamlığımızı onlara sərf edirik. Hər uşağın böyüyərkən ehtiyacı olan duyğuları ona ötürmədikdə, yalnız fiziki olaraq böyüyən, ruhən həmişə uşaq qalan insanlarla zəngin cəmiyyət formalaşır. Dolayısı ilə bizim ona verə bilmədiyimizi o da öz övladına verə bilməyəcək. Bir neçə gündür ölkə mediası körpə bir qız uşağının öz anası tərəfindən işgəncələrə məruz qalması xəbərini tirajlayır. Dəhşətli vəziyyətdir - ən doğman ən çox zərər verənin olur. O xəbərləri gördəndən, o körpənin dəhşətinə şahid olandan yerə-göyə sığmıram, nə yazı bilərəm, nə danışa. Elə indi də boğula-boğula, qəhərdən udquna-udquna yazıram.

Yaradılışın ən ali varlığı sayılır insan, incisi sayılır. O inci deyilən insan öz doğma balasına nələr edirmiş, bizim xəbərimiz yoxmuş. Bir bəni-adəm bilməyib, bir qonşu eşitməyib, bir qohum anlamayıb o körpənin başına gələnləri, ta ki öz anası əməlini çəkib paylaşanadək. Biz nə vaxt bu qədər etinasız insanlara çevrildik? Bizi mərhəmətimizi sümürə-sümürə, etibarımızdan istifadə edə-də daşlaşdırdılar.

İnsan, ən çox da bir körpə özünü harada təhlükəsiz hiss edir? Anasının qoynunda, atasının qucağında. Nədən qorxur qorxsun, əgər girməyə bir ana qoynu, isinməyə bir ata qucağı varsa hər şeyi unudur. Mələyin girməyə nə ana qoynu olub, nə də ata qucağı. Döyüldə, işgəncə görəndə hara girib o körpə? Mələklə təxmini yaşlı oğlum var, əli oyuncaqlarının arasında qalanda, harasa deyəndə gəlib ağrıyan yerini öpdürür, sığal-tumar istəyir. Mələk yaralarını kimə öpdürüb, gözyaşını kim silib onun? Öz yarasını özü sığallayıb, qanını özü silib. Özü özünü böyüdə bilirmi uşaq?

Yanıda cücəsi olan bir toyuğun balasına zərər vermək olarmı? Tüklərini qabardır, gözünü dimdikləyər o adamın. Balasını incidə bilərsinizmi bir itin, pişiyin? Dırnaqlarını çıxarar o saat. Doğduğuna zərər verirmi şüursuz dediyimiz heyvanlar? Amma insan verir. Adını Mələk qoyduğuna cəhənnəm əzabı yaşadır insan. Ümid edirəm ki ilahi ədalət var. Ümid edirəm ki Mələyin Əzrayılı cəzasını çəkəcək.

“Paşinyan populizmlə və vaxtı uzatmaqla məşğuldur”

Son günlər Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Azərbaycanla danışıqların hazırkı gedişi ilə bağlı bir sıra açıqlamalar verib. Eyni zamanda ekspertlərdə belə bir fikir var ki, o, sülh sazişi ilə bağlı mübahisəli məsələlərin həlli prosesində növbəti durğunluğa haqq qazandırmaya çalışır. Belə ki, Paşinyan bəyan edib ki, tərəflər sülh müqaviləsinin 17 bəndindən 15-i üzrə razılığa gəliblər, lakin 2 əsas məsələdə, o cümlədən sərhəddə avropalı müşahidəçilərin olması ilə bağlı fikir ayrılıqları qalmaqdadır. Eyni zamanda o, Ermənistanın Azərbaycanla dəmir yolu əlaqəsini qarşılıqlı əsasda daha da sadələşdirməyə hazır olduğunu vurğulayıb. Paşinyan Ermənistan ərazisindən Naxçıvana yolun açılmasına da eyni məcrada baxır, onu İrandan keçən alternativ yollarla eyniləşdirir.

Görünür, Paşinyan növbəti dəfə populist bəyanatlara əl atır. Təbii sual yaranır: o, niyə indi bu ritorikani gücləndirir və hansı məqsədləri güdür? Əcnəbi politoloqlar bununla bağlı fikirlərini calı-

tənqid etmək üçün istifadə edir, Paşinyana əlavə təzyiq yaradır. Bu şərəitdə o, cəmiyyətin gözləntiləri ilə Azərbaycanla daimi dialoqun davam etdirilməsi zərurəti arasında balans yaratmağa məcburdur. Siyasi qeyri-sabitlik və artan narazılıq onun “sülh təşəbbüslərinin” irəliləyişini çətinləşdirir, eyni zamanda daxili dəstəyin gücləndirilməsini tələb edir. Bu, Paşinyanı dialoq istəyi ilə Ermənistan cəmiyyətinin müxtəlif təbəqələrinin hissələrini nəzərə almaq zərurəti arasında incə balans axtarmağa vadar edir.

Nikol Paşinyan bir aspekti- öz əhalisini münafiqşenin sülh yolu ilə hellinin vacibliyi barədə məlumatlandırmaq zərurətini nəzərə almalıdır. Ermənilərin bir çoxu kompromisin onların təhlükəsizliyinə və milli maraqlarına xələf gətirə biləcəyindən narahatdır. Buna görə də Ermənistan hökuməti sülh təşəbbüslərinin regionda sabitliyə və həyatın yaxşılaşmasına necə töhfə verdiyini göstərərək ictimai konsensusun yaradılması istiqamətində fəal işləməlidir. Paşinyan üçün ardıcıl olaraq vətəndaşların kompromis və dinc yanaşı yaşamağın faydaları barədə məlumatlandırıl-

gətirib çıxarsın.

“Paşinyanın əsas məqsədi, bəyanatlarından asılı olmayaraq, növbədənəkar parlament seçkiləridir. O, istənilən ssenari altında hakimiyyətdə qalmasını təmin etməyə çalışır. Və ssenarilər həttə Paşinyanın özü üçün də gözənilməz ola bilər- axı Ermənistan cəmiyyətinin bir hissəsi İrəvanın yeni Qərb kursuna fəal müqavimət göstərir və həttə bunu anti-xalq siyasəti hesab edir.

Paşinyan Bakı ilə dialoq görüntüsü yaradır, eyni vaxtda iki problemi həll etməyə çalışır. Birincisi, İrəvanın sülh təşəbbüsləri üzərində fəal işlədiyini və əks təkliflər irəli sürdüyünü nümayiş etdirməklə digər oyunçuları çaşdırmaq istəyir. İkincisi, Ermənistan cəmiyyətini yanlış məlumatlandırmaq, Cənubi Qafqazda vəziyyətin həlli məsələlərində konsensus tapmaq illüziyası yaratmaq istəyir. Bununla belə, onun komandasının Bakı ilə razılığa gəlmək üçün heç bir real səy göstərmədiyi göz

qabağındadır.

Sülh müqaviləsinin bədnam “iki mübahisəli məqamı” çoxdan Paşinyanın inadkarlığının, onun danışıqlarda “əyilməzliyinin” simvoluna çevrilib. Eyni şey onun yenidən qaldırdığı Ermənistan ərazisindən keçən nəqliyyat dəhlizi məsələsinə də aiddir. Əgər onun həyata keçirilməsi üçün real addımlar atılırsa, bütün bəyanatlar sadəcə söz oyunu olaraq qalır, bu məsələyə qayıtmağın nə mənası var? İrəvan Bakının təkliflərini qəbul etməyə hazır deyil, öz şərtlərini səsləndirməyə üstünlük verir.

Başqa sözlə, biz klassik populizmin şahidi oluruq ki, onun məqsədi Bakıdan təşəbbüslərin olmaması ilə bağlı ittihamlar olduğu halda zamana dayanmaq, aktivlik görüntüsü yaratmaq və əsaslandırma tapmaqdır”,- deyər D.Qradov yekunlaşdırıb.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

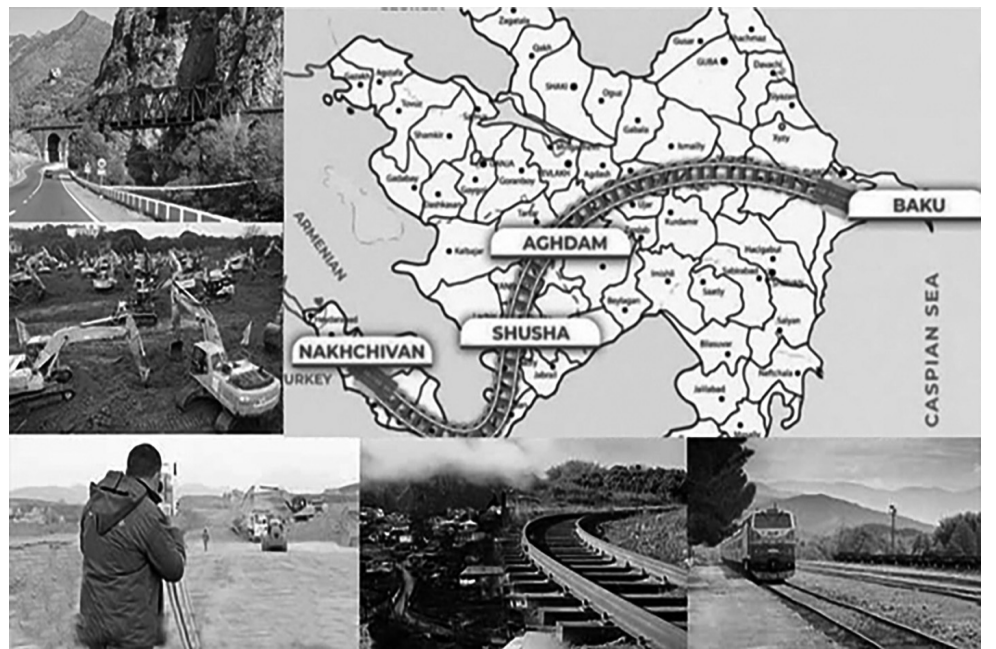
“Zəngəzur dəhlizinin açılması Ermənistanın da xilas yoludur”

“Zəngəzur dəhlizinin Azərbaycan üçün çox böyük əhəmiyyəti var”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Aydın Hüseynov deyib. O bildirib ki, ən böyük əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, Zəngəzur dəhlizi vasitəsilə biz Naxçıvanla quru yolla əlaqə saxlaya bilirik: “O da məlumdur ki, 2020-ci ilin noyabrında Ermənistan kapitulyasiya olunduqdan sonra öz üzərinə öhdəlik götürüb. Bu öhdəlik əsasında Zəngəzur dəhlizini, kommunikasiyaları açmalı idi. Bu günə qədər onu etməyib.

Qeyd etdiyimiz kimi Zəngəzur ümumən bolşeviklərin Azərbaycan xalqına ən böyük xəyanəti idi. Qədim Azərbaycan torpağı olan Zəngəzuru Ermənistanla verməklə Naxçıvanla Azərbaycan arasında bir kəsim

yarandı. Eyni zamanda Türk dünyasını bir-birindən ayırdı. Bu mənada Zəngəzur dəhlizinin açılması bizim tarixi ədalətin bərpa olunması deməkdir. Digər tərəfdənsə Türk dünyasının birləşdirilməsi deməkdir. Məlumdur ki, Zəngəzur dəhlizi çox böyük iqtisadi mahiyyət kəsb edir. Çünki Orta dəhliz üzərində ən önəmli seqmentlərdən biridir. Avropadan Şərqi və Şərqi Avropaya daşınan yüklər və ən optimal, iqtisadi baxımdan səmərəli layihədir. Əgər okean vasitəsilə Şərqi Avropaya daşınan yüklər 65 günə başa gəlsə, burada 17 günə başa gəlir. Bu da çox əhəmiyyətli bir məsələdir.

Azərbaycanla Ermənistan arasında Zəngəzur dəhlizi məsələsinə gəldikdə daimi sülhün əldə edilməsi üçün ən vacib şərtlərdən biridir. Ermənistan Azərbaycanın qarşıya qoyduğu haqq-ədalət və beynəlxalq hüquqa söykənən bu tələbini sözsüz yerinə yetirilməlidir. Həm də Zəngəzur dəhlizinin açılması Ermənistanın da xilas yoludur.

Ermənistan, məlumdur ki, özünü dünya iqtisadiyyatından, Azərbaycanın həyata keçirdiyi böyük layihələrdən və kommunikasiyalardan təcrid edib. Zəngəzur dəhlizinin açılması da Ermənistan üçün bir çıxış yoludur.

Ermənistanın dövlət olaraq ayaq üstündə qalmasını təmin edəcək ən mühüm amillərdən və faktorlardan biridir”.

Söylü Ağazadə

Azərbaycan qadınından söhbət açaq...

Bu gün Azərbaycan qadınından, ilk növbədə hər birimizin evinin bəzəyindən söhbət açmaq istəyirəm. Elə bir bəzək ki, o, yoxsa, min bir zینət belə evlərimizi bəzəyə, gözəlləşdirə bilməz. Evlərimizin bəzəyi qadındır. O qadın ki, Azərbaycan xalqının tarixinin səhifələrinə öz qəhrəmanlığı, müdrikliyi, sədaqəti, namusu, gözəlliyi, ən əsası isə yüksək analıq keyfiyyəti ilə elə bir salnamə yazıb ki, illər, əsrlər sonra da o səhifələri hər vərəqlədikə qürur duyur, fəxr edirik.

İsmət, namus, qeyrət təcəssümü ilə başımızın tacı olan qadınlardan söhbət açmaq istəyirəm. Sədaqəti, zəhmətkeşliyi ilə həyat yoldaşına bir ömür arxa, dayaq, dost, yoldaş olan qadınlardan. Abır, həya mücəssməsi ilə ata-ana, qayınana-qayınata yanında yemək yeməyə utanan, övladını qucağına almayan qadınlardan. Balası göz nuru, göz bəbəyi olan, gecələri yuxusuz, lakin evəzsiz məhəbbətlə beşik yırğalayan qadınlardan.

Göz nurunun bir iməyinə, bir addımına, bir kəlmə sözünə, cümləsinə sevincini yumruğu boyda üreyindən çıxarıb dünya ilə bir edən qadınlardan... "Laylay dedim yatasan, qızılığula batasan, qızılgülün içində şirin yuxu tapasan" laylası ilə gözələrimizin xumarı, qulaqlarımızın nənəni olan qadınlardan. Bir narahatlığımız olanda, azacıq xəstələndə "sənə gələn mənə gəlsin", - deyib göz yaşı axıdan, başımızın üstündə dan yerini dualarıyla ağardan qadınlardan...

Evlərimizin bəzəyi qadınlardan söhbət açmaq istəyirəm. Ana çağırıdığımız, varlığıyla var olduğumuz, ocağımızın istisi, işığına, nuruna yığıldığımız qadınlardan danışmaq istəyirəm. Başımızın tacı analardan, qucağı dünyanın ən təhlükəsiz ünvani, hüzur məskəni olan analardan... Sırr yerimiz, söz yerimiz, gözələrimizlə bir-birimizi anladığımız analardan danışmaq istəyirəm.

Kimdir Azərbaycan qadını?

Şücaətini, qəhrəmanlığını, hökmdar, hətta sərkərdə, döyüşçü, diplomat olmaq qabiliyyətini çoxəsrlik tariximizə yazmaq bacaran, kişilərdən ağıl-zəkası, hünəri ilə heç də geridə qalmayan qürur yerimizdir Azərbaycan qadını. Kişilərlə qoşa yay çəkən, qurşaq tutub güləşən Burla xatun, Banu Çiçək, Selcan xatundur, ağıl-zəkası ilə tarixə iz salan hökmdar Tomris anadır Azərbaycan qadını. Hünər rəmzi olan Mehrican, Möminə xatunlardır, Nigar, Tuti Bikə, Nüşabə, Həcər xanımlardır, Gültəkinlər, Salatınlar, Arəstələrdir Azərbaycan qadını.

Ziyalılığı ilə qürur duyduğumuz, mərhəmətli həkim, qayğıkeş ana, Ümummilli Liderimizə özünün də söylədiyi kimi gözəl

həyat yoldaşı olan Zərifə xanım Əliyevadır Azərbaycan qadını. Müasir dövrümüzdə Azərbaycan qadınının dünyada təmsilçisi, sözünü deyən, hüquqlarını qoruyan, müstəqil ölkəmizin inkişafında Prezident İlham Əliyevin ən yaxın köməkçisi olan, gözəl ana, sədaqətli həyat yoldaşı, xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinin qoruyucusu, onu dünyaya tanıdan, yaşadılması üçün misilsiz xidmətləri olan, xalqının layiqli övladı Mehriban xanım Əliyevadır Azərbaycan qadını. Adlarını sadaladığım bütün bu qadınların təmsilində ailəsinin, xalqının, dövlətinin, cəmiyyətin inkişafı naminə kişilərlə birlikdə unudulmaz xidmətləri olandır Azərbaycan qadını. Elə bu mənada Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan qadını ilə bağlı fikirləri də olduqca qiymətlidir: "Azərbaycan xalqı həmişə qadına, onun cəmiyyətin həyatında oynadığı rola, tutduğu yüksək mövqeyə böyük hörmətlə yanaşmışdır. Xalqın ən əziz, qiymətli və müqəddəs hesab etdiyi Vətən, torpaq, dil anlayışları ana adı ilə bərabər tutulmuşdur. Qadın adına göstərilən dərin ehtiram, sonsuz ana məhəbbəti söz və sənət abidələrimizdə öz parlaq təcəssümünü tapmışdır. Ədəbiyyatımızın və mədəniyyətimizin görkəmli nümayəndələri öz əsərlərində

Azərbaycan qadınının mərdliyini, gözəlliyi, mənəvi saflığını vəf etmişlər".

Azərbaycan qadını həyata böyük şəxsiyyətlər bəxş etmiş anadır

Övladına südü ilə Vətən sevgisini aşılayan, onu vətənpərvərlik ruhunda böyüdən, torpağa sədaqət, bağlılıq dərsi verən qadındır. Azərbaycan qadını Vətən, torpaq uğrunda şəhiddir. Cəbhədə özünü yaralıların harayına yetirib gülləbaran altında qorxmazlıq nümayiş etdirən, müharibənin həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq üçün özünü odun-alovun içərisinə atıb şəhid olan qadındır. Eyni zamanda Azərbaycan qadını şəhid anasıdır. Qorxmaz, əzmkar sinəsinə bala dağı çəkən, lakin torpağının-namusunun xilaskarı olan balası ilə qürur duyan anadır. Balasını ağıllardan bir gözü də gülən qadındır. Çünki Vətən sevgisi Azərbaycan qadını üçün bütün sevgilərdən öndədir. Azərbaycan qadını şəhid arvadıdır. Bir üzü qız, bir üzü gələn qadındır. Saçının bir tərəfini ağ, bir tərəfini qara hörüb ömrünü övladları yolunda şam edən qadındır.

Azərbaycan qadını siyasətçi, iş adamı, dövlət məmuru, deputat, müəllim, həkim, mühəndis, iqtisadçı və digər sahələrin mütəxəssisi, ölkənin inkişafında özünəməxsus yeri olan vətəndaşdır.

Ailəsinin, evinin qayğıları ilə bərabər, cəmiyyətin tərəqqisini düşünən, bunun üçün vaxtını bölən, rahatlığından keçən, gecəli-gündüzlü çalışan, zəhməti ilə xalqına səmərə verən qayğıkeşdir. Dövlətimizin başçısı Prezident cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: "Biz hamımız dinamik inkişaf edən ölkəmizin irimiqyaslı iqtisadi layihələrin iştirakçısı kimi əldə etdiyi yüksək göstəricilərlə haqlı olaraq fəxr edirik. Bu tərəqqinin bəhrələri respublikamızın hər bir guşəsində özünü aydın hiss etdirir. Həmin nailiyyətlərdə Azərbaycan qadınlarının böyük rolu danılmazdır. Qədim zamanlardan bəri Vətənə və torpağa sədaqəti ilə seçilən qadınlarımız milli məfkurəyə sadıq qalaraq bu gün də suveren Azərbaycan Respublikasının güclənməsi naminə töhfələr verirlər. Onlara xas olan işgüzarlıq, müdriklik, yüksək daxili mədəniyyət və xalqımızın yüzillər boyu təşəkkül tapmış zəng-

Respublikamızda əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan dövlət qadın siyasəti ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən layiqincə davam etdirilir. Dövlət başçısı qadınların cəmiyyətdəki roluna, onların dövlət idarəçiliyində təmsil olunmasına diqqətlə yanaşır. 2006-cı ildə Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Ailə, Qadın və Uşaq problemləri üzrə Dövlət Komitəsi kimi yenidən formalaşdırılmışdır. Hazırda Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ailə, qadın və uşaq problemləri ilə iş sahəsində dövlət siyasətini və tənzimlənməsini həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanıdır.

2006-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi "Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununu qəbul edib. 2010-cu ildə "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında" qanunun qəbulu isə qadın məsələlərinin hər zaman dövlətimizin diqqətində olduğunu təzahürdür. Ailə Məcəlləsində qızların nikah yaşının 17-dən 18-ə qaldırılması ilə bağlı möhtəşəm dəyişiklik qadınlara diqqətlə yanaşı, onlara böyük sayğı ilə yanaşmanın göstəricisidir.

Azərbaycan qadınının fəal ictimai həyatı üçün yeni səhifə

Ölkəmizdə qadın hərəkətinin formalaşmasında, onların hüquqlarının qorunmasında Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın xidmətləri xüsusi əhəmiyyətə malikdir. "Hər şey bu və ya digər insanın öz vəzifələrinə nə dərəcədə ciddi yanaşmasından asılıdır. Aydın şəkildə dərk etmək lazımdır ki, müəyyən anda sən fərdi şəxsədən ictimai şəxsiyyətə çevrilirsən. Sən artıq təkcə özünü və öz ailəni yox, öz ölkəni təmsil edirsən", -deyən Azərbaycanın birinci xanımı humanistliyi, insanpərvərliyi, insan amilinə verdiyi dəyərlə, müasir yaşayışa tərzilə öz intellektual enerjisini cəmiyyətin inkişafına yönəlmiş, Azərbaycan qadınının fəal ictimai həyatı üçün yeni səhifə açmışdır. Bu səhifədə hər bir Azərbaycan qadını öz dəyərini görür. Arxasında, hüquqlarının müdafiəsində Mehriban xanım Əliyevanı, onun müasir dünyagörüşdən, geniş erudisiyadan irəli gələn modern baxışını, yüksək təəssübkeşlik xarakterini görür.

Hər birimizin əzizi-anası, nənəsi, bacısı, xalası-bibisi olan Azərbaycan qadını haqqında olan söhbətimi Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin Azərbaycan qadınına xarakterizə edən dəyərli fikirləri ilə tamamlayıram. Ulu Öndər deyirdi: "Azərbaycan qadını tarix boyu öz ağılı, zəkası, namusu, qeyrəti, isməti ilə, fədakarlığı, çalışqanlığı, mərdliyi, vətənpərvərliyi ilə, millətinə, torpağına olan hədsiz məhəbbəti ilə və gözəlliyi, Azərbaycan xalqının xüsusiyyətləri ilə tanınmışdır. Ancaq bununla bərabər, əsrlər boyu Azərbaycan qadınının üzərinə böyük zəhmətlər düşmüşdür. O zəhməti də qadın həmişə mərdliklə, cəsarətlə çəkmişdir və heç vaxt bu zəhmətdən inciməmişdir."

Mətanət Məmmədova

Müharibə Avropa paytaxtlarına yaxınlaşır

2022-ci il fevralın 24-dən başlayan və bu gün də ara vermədən davam edən Rusiya-Ukrayna müharibəsi özünün ən gərgin, amansız nöqtəsinə yaxınlaşır. 3 ildir davam edən qanlı müharibə dövründə nəinki iki ölkə üçün, ümumilikdə dünya üçün hərbi, siyasi, maliyyə itkiləri baxımdan ciddi nəticələr doğurub. Bu günə qədər hər iki tərəfdən iki milyon insan həyatını itirib, yüz minlərlə insan isə sağlamlığından məhrum olunub. Rusiyanın və Ukraynanın mülki obyektləri, yaşayış binalarını raketlərlə hədəf seçməsi səbəbindən dinc insanlar ölürlər.

Ukraynanın 16 milyona yaxın əhalisi ölkəni tərk edib, Avropada və ABŞ-da məskunlaşıblar.

Rusiya dayanmaq və münəqışəni dinc yolla aradan qaldırmaq fikrində olmadığını nümayiş etdirir. Elə Zelenski hakimiyyəti də müharibəni indiki vəziyyətdə dayandırmaz niyyətində deyil. Bu da müharibənin daha da alovlanmasına gətirib çıxarır. Görünən isə ondan ibarətdir ki, Rusiya yerində saymır. Çətinə olsa Ukraynanın ərazilərini işğal etməkdədir. Hazırda Rusiya Ordusu artilleriya və pilotsuz uçuş aparatlarından, bəzi hallarda isə böyük dağıdıcı gücə malik ballistik raketlərdən istifadə etməklə Donetsk vilayətinin cənubunu nəzarət altına almağa cəhd edir. Zaporıye və Xerson vilayətlərinin bir hissəsi artıq işğal olunub. Xerson, Zaporıye, Nikopol və Dneprin sağ sahilində yerləşən bütün şəhərlər daim atəş altındadır. Rusiya Müdafiə Nazirliyinin məlumatına görə, qırıcılar Kursk sərhəd bölgəsində Ukrayna ordusunun mövqelərini müəyyən edərək məhv ediblər: "Hava kəşfiyyatı hədəfləri aşkar edərək, onların koordinatlarını hücum pilotsuz təyyarələrinin operatorlarına ötürüb və onları zərbə ilə sıradan çıxarıblar. FPV pilotsuz təyyarəsi Cənubi Donetsk istiqamətində Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin əsgər və texnikasına zərbələr endirib. Hazırda Xerson vilayətindəki adalar və bütün Dnepr deltası Rusiyanın "Dnepr" hərbi qrupunun tam nəzarətinə keçib. Adalar və bütün Dnepr deltası qoşunlarımızın nəzarəti altındadır".

Rusiya Müdafiə Nazirliyi açıqlamasında qeyd olunur ki, Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin bölmələri Xersonda möhkəmləndirilmiş mövqelərini saxlamağa çalışsalar da, buna nail ola bilmirlər: "Rusiya qoşunları real vaxt rejimində düşmənin bütün hərəkətlərini izləyir və artilleriya və hücum dronları ilə müəyyən edilmiş hədəfləri məhv edir. Ukrayna qoşunları Dneprdən qaşıqla keçməyə cəhd etməkdə davam edir, lakin buna nail ola bilmirlər - əraziyə Rusiya ordusu nəzarət edir".

Ukrayna tərəfi Rusiya Silahlı Qüvvələrinin intensiv hücumlarının qarşısını aldıklarını bəyan edirlər

TASS-a açıqlamasında hərbi ekspert Andrey Maroçko bildirib ki, son 24 saat ərzində Rusiya qoşunları Xarkov vilayətində Kupiansk istiqamətində daha 500 metr irəliləyərək, Petro-İvanovka kəndi ərazisində

Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin mövqelərini məhv ediblər. Andrey Maroçko qeyd edib ki, Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Fiqolovka ərazisindəki mövqeləri dağıdılıb, bundan sonra Rusiya hücum təyyarələri Petro-İvanovkaya doğru irəliləməyə nail olub: "Bu, düşməni möhkəmləndirmə və sursat daşımaq imkanından məhrum edərək Dvureçnaya-Redkodub magistral yolunu kəsməyə imkan verdi. Əlavə olaraq Rusiya hərbi bölmələri Topoli kəndi yaxınlığında 300 metr irəliləyib".

Rusiya rəsmi dairələrinin və KİV-lərinin açıqlamalarına istinadən demək olar ki, Rusiya ordusu Kursk və Sumı vilayətlərinin sərhəd bölgələrində də irəliləyir. Hərbi ekspert Boris Rojin qeyd edir ki, Rusiya ordusu Sumı vilayətinin Juravka kəndi ərazisində irəliləyib: "Kursk vilayətinin Sudjanski ray-

onunda azad edilmiş Nikolayev-Daryino ərazisindəki körpü ərazisi genişlənir. Məhz buradan Rusiya tankları Sumı rayonuna daxil olub. Rus ordusu Sumı rayonunun Novenkoye sərhəd kəndindən Basovka istiqamətində irəliləyir. Burada ordumuz Sverdlikovo kəndindən indiyədək Sudjanski rayonunda qalan Ukrayna Silahlı Qüvvələri üçün mühüm maddi-texniki təchizat marşrutu olan Sumı-Sudja magistral yolu istiqamətində fəaliyyət göstərir".

Ukrayna tərəfi Rusiya Silahlı Qüvvələrinin intensiv hücumlarının qarşısını aldıklarını bəyan edirlər. Hətta Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargahı bəyan edir ki, aparılan uğurlu əməliyyat nəticəsində Petro-İvanovka qəsəbəsi Rusiya hərbiçilərindən təmizlənib, Rostov, Bryanski, Belqorod və digər Rusiya şəhərlərində hərbi obyektlər, neft anbarları, enerji şəbəkələri sıradan çıxarılıb. Bu arada diqqətçəkən məqam ondan ibarətdir ki, ABŞ prezidenti Donald Trampın Ukraynaya hərbi yardımlarını dayandıracağı barədə sosial mediada paylaşımından sonra Ukrayna hakimiyyətində, eləcə də Avropa paytaxtlarında narahat proseslər yaşanmağa başlayıb. Xatırlatmaq lazımdır ki, fevralın 28-də Zelenski ilə Tramp arasında Vaşinqtonda keçirilən görüş zamanı ABŞ-in Rusiya-Ukrayna müharibəsinə son qoymaq səyləri müzakirə edilib. Gərginlik və mübahisələrdə bundan sonra yaranıb. Ukrayna prezidenti Zelenski atəşkəsin əldə olunması qarşılığında ABŞ-nin təhlükəsizlik zəmanətləri verməli olduğunu bildirib. Gərgin, siyasi etket qaydalarına zidd formada keçən görüşdən sonra Zelenski küskün və incik halda Ağ evi tərk etmişdir. Tramp hakimiyyəti də görüşdən narazı qaldığını gizlətməmişdir.

ABŞ Pyotr Poroşenkonu hakimiyyətə gətirməyə çalışır?

D.Tramp hakimiyyəti daha geniş və radikal şəkildə Ukrayna siyasi və hərbi dairələrini hədələməyə başlayıb. Hətta ABŞ tərəfinin Zelenskini daha sakit təbiətli və sözə baxan birisi ilə əvəzləmək üçün hərəkət keçdiyi bildirilir. Amerikanın "Politico"

nəşri yazıb ki, ABŞ prezidenti Donald Trampın komandası Ukrayna müxalifətinin nümayəndələri - keçmiş prezident Pyotr Poroşenko və keçmiş baş nazir Yuliya Timoşenko ilə gizli danışıqlar aparır. Bundan əlavə, Tramp komandasının üzvü, iş adamı İlon Maskın istefası müqabilində Kiyev diktatoru Vladimir Zelenskiyə amnistiya və siyasi sığınacaq təklif etdiyi iddia edilir. Ancaq Avropa ölkələri Zeliniskini meydana tək qoymaq fikrində olmadıqlarını nümayiş etdirirlər. Almaniya kansleri Olaf Şolts "X" sosial şəbəkəsində yazıb: "Ukrayna vətəndaşlarından daha çox heç kim sülh istəyə bilməz! Ona görə də biz birlikdə davamlı və ədalətli sülhə gedən yol axtarıq. Ukrayna həm Almaniya, həm də Avropaya arxalana bilər". Kansler olmağa əsas namizəd F.Merzi də O.Şoltsla

həmreyliyi ifadə edib: "Hörmətli Volodimir Zelenski, biz yaxşı gündə də, çətin anlarınızda da Ukraynanın yanında-yıq. Bu dəhşətli müharibədə hücum edənləri və müharibənin qurbanlarını heç vaxt qarışdırmamalıyıq".

Böyük Britaniya hakimiyyəti isə maliyyə yardımları ayırmaqla, hərbi silah-sursatla dəstək göstərməklə yanaşı həm də Ukraynaya əsgəri yardım etmək haqqında düşünür. "İnews" nəşri yazır ki, Böyük Britaniya öz qırıcılarının Ukraynanın qərbində hava hücumundan müdafiə ehtiyaclarının təmin edilməsində iştirakı istisna olunmur. Böyük Britaniyanın baş naziri Keir Starmer Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski ilə Dauning-stritdəki iqlamətgahında görüşərək Londonun Ukraynaya hər cür hərbi, siyasi yardım edəcəyini bəyan edib. O vurğulayıb ki, Britaniya hakimiyyətinin məqsədi "Ukrayna üçün suverenlik və təhlükəsizliyə əsaslanan davamlı sülhə" nail olmaqdır. Bundan əlavə, Britaniya Nazirlər Kabinetinin rəhbəri qeyd edib ki, Böyük Britaniya Ukraynaya müxtəlif növ silahların alınması üçün əlavə olaraq 1,6 milyard dollar ayıracaq. Fransa prezidenti E.Makron isə daha açıq və sərt formada Rusiyanı tənqid edib. O Fransa xalqına müraciətində Rusiya bütün Avropa üçün təhdid adlandıraraq: "Avropanın gələcəyinə Vaşinqtonda və ya Moskvada qərar verilməməlidir".

E.Makron müraciətini beynəlxalq vəziyyətlə əlaqələndirib və fransızların bununla bağlı haqlı olaraq narahatlıq keçirdiklərini qeyd edib. O, ABŞ-nin Ukraynadakı müharibə mövzusunda mövqeyini dəyişdiyinə və Avropa İttifaqı mallarına yüksək gömrük rüsumu tətbiq etməyi planlaşdırdığına diqqət çəkib. "Biz yeni bir eraya qədəm qoyuruq", - deyən E.Makron Rusiyanın Ukraynadakı müharibəni global münəqışəyə çevirdiyini, buna Şimali Koreya əsgərləri və İran hərbi texnikası istifadə edərək nail olduğunu qeyd edib. Həmçinin Rusiyanın hərbi potensialını artırdığını deyib: "Kim Rusiyanın Ukraynada dayanacağına inanır? Rusiya artıq

Fransaya, Avropaya qarşı təhdidə çevrilib. Sülhə gedən yol Ukraynasız mümkün deyil. Sülh Ukraynanın təslim olması yolu ilə əldə edilə bilməz". Fransa prezidenti Avropanın hərbi gücünün artırılmasına zərurət olduğunu bildirib: "Biz Avropadakı ən effektiv orduya malikik. Bununla yanaşı, nüvə silahı tətbiqi imkanlarımız var. Bu bizi qonşularımızdan daha yaxşı qoruyur".

"Rusiya təhlükədir, biz özümüzü səfərbər edib silahlanmalıyıq"

Rusiya prezidentinin mətbuat katibi Dmitri Peskov Fransa prezidenti E.Makronun fikirlərinin sülh əhval-ruhiyyəsinə deyil, müharibənin davam etdirməsinə xidmət etdiyini söyləyib: "Makron NATO-nun Rusiya ilə sərhədə doğru hərbi infrastrukturunun "yeddi liqalıq addımlarını" və cavab tədbirləri görməyə məcbur olan Moskvanın haqlı narahatlıqlarını və qorxularını qeyd etməyib. Fransa prezidenti sələfi Fransua Ollandın 2014-cü il Minsk sülh sazişlərinin sadəcə olaraq Ukraynanı silahlandırmaq və münəqışəyə hazırlamaq üçün Qərbin hiyləsi olduğunu etiraf etməsini də unudub".

Rusiya XİN-də Makronun açıqlamasına sərt münasibət bildirib. Nazirliyin yaydığı bəyanatda bildirilir ki, Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Rusiya Prezidenti Vladimir Putinə zəng etməkdənsə, ictimai ritorikaya üstünlük verib: "Fransa lideri Ukraynada sülh yolu ilə nizamlanma və Avropada təhlükəsizliyin təmin edilməsi yollarını müzakirə etmək üçün Rusiya Prezidenti Vladimir Putinə zəng etmək niyyətini dəfələrlə bəyan edib. Rusiya tərəfi bu cür söhbətə həmişə açıq olub. Bununla belə, Emmanuel Makron növbəti dəfə yüksək səslə ictimai ritorika taktikasına üstünlük verib, Makronun çıxışı Parisin ambisiyalarını nümayiş etdirir ki, burada nüvə şantajına dair eyhamlar yer alır. Diplomatik idarə qeyd edib ki, Makronun bəyanatları Rusiyanın ünvanına təhiddir, Moskva isə heç vaxt Parisi təhdid etməyib".

ABŞ-Ukrayna gərginliyi fonunda rəsmi Kiyevə yardımların hansı səviyyədə davam etdirilməsi ilə bağlı Avropada Aİ sammiti keçirilib. Birliyin saytında dərc olunan bəyanatla qeyd olunur ki, "Rusiya təhlükədir, biz özümüzü səfərbər edib silahlanmalıyıq. Avropa təhlükəsizliyini təmin etmək üçün trilyon dollar ayırmalıdır".

Macarıstanın baş naziri Viktor Orban Brüsseldəki görüşdən əvvəl sosial mediada yazıb: "Biz razıyıq ki, Avropa ölkələrinin müdafiə qabiliyyətini gücləndirməliyik və bu səylər Brüssel bürokratlarına deyil, üzv dövlətlərə səlahiyyət verməlidir". Slovakiyanın baş naziri Robert Fiko Brüsselə gedərkən Avropa İttifaqının Kiyevə ayırdığı pulun yarısının oğurlandığını və Ukrayna korrupsiyasının araşdırılmalı olduğunu bildirib.

Bir sözlə, Ukrayna-Rusiya müharibəsinə son qoyulması üçün görüşlər, müzakirələr aparılır. Lakin ortada nəticə yoxdur. Əksinə, müharibənin daha da qızışdırılması üçün Avropanın baş bilənləri Ukraynaya hərbi, maliyyə yardımlarını daha da artırmağı müzakirə edir, qoca qitənin hərbi cəhətdən gücləndirilməsi üçün trilyon dollarla maliyyə vəsaitlərinin yığılmasının vacibliyini söyləyirlər.

İLHAM ƏLİYEV

“AZƏRŞƏKƏR” MMC, “DASTAN AGRO” MMC və “EDEN AGRO” MMC-nin 2023-CÜ İL ÜZRƏ KONSOLIDASIYA EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATI

Mündəricat

Müstəqil Auditor Hesabatı

Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat

Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat

Kapitalda Dəyişiklik haqqında Hesabat

Pul vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat

Maliyyə Hesabatlarına olan Qeydlər

Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat

AZN	Qeyd	2023
Gəlirlər	5	
Satışın Maya dəyəri	6	
Ümumi gəlir		
İnzibati xərclər	7	
Əməliyyat fəaliyyətlərindən gəlirlər		
Maliyyə (xərcləri) gəliri	9	
Xalis maliyyə (xərcləri) gəliri		
Mənfəət vergisindən əvvəlki zərər		
Mənfəət vergisi gəliri (xərci)	10	
İl üzrə zərər və cəmi məcmu zərər		

Hazırkı maliyyə hesabatları 01.01.2023-31.12.2023-cü il tarixində Şirkətin rəhbərliyi tərəfindən təsdiqlənərək aşağıdakılar tərəfindən imzalanmışdır.

Direktor

Baş mühasib

“AZƏRŞƏKƏR” MMC, “DASTAN AGRO” MMC və “EDEN AGRO” MMC-nin 31 dekabr 2023-cü il tarixə konsolidasiya edilmiş audit prosedurlarının yerinə yetirilməsinə dair

HESABAT

Xülasəsi

Üçöt Siyasətə Digər İzahedici Qeydlərin Qısa Xülasəsi

1. Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2023-cü ildə tamamlanan konsolidasiya olunmuş il üzrə Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq “AZƏRŞƏKƏR” MMC üçün tərtib edilmişdir.

Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasında təsis edilmişdir və bu ölkədə fəaliyyət göstərir. Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmışdır.

1.1. Cəmiyyətin haqqında ümumi məlumat

“AZƏRŞƏKƏR” MMC Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Milli Gəlirlər Baş İdarəsinin Hüquqi Şəxslərin Dövlət Qeydiyyatı İdarəsi tərəfindən qeydiyyatla alınaraq 23.01.2017-ci il tarixdə 1403644651 sayılı Şəhadətnamə ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

1.2. Cəmiyyətin hüquqi ünvanı

Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Neftçilər pr. ev 153.

«DASTAN AGRO» MMC Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Milli Gəlirlər Baş İdarəsinin Hüquqi Şəxslərin Dövlət Qeydiyyatı İdarəsi tərəfindən qeydiyyatla alınaraq 06 may 2021-ci il tarixdə 1405522881 sayılı dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

1.2. Cəmiyyətin hüquqi ünvanı

Hüquqi ünvanı – Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Neftçilər pr. ev 153.

«EDEN AGRO» MMC Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Milli Gəlirlər Baş İdarəsinin Hüquqi Şəxslərin Dövlət Qeydiyyatı İdarəsi tərəfindən qeydiyyatla alınaraq 13 noyabr 2023-cü il tarixdə 1406651361 sayılı dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

1.2. Cəmiyyətin hüquqi ünvanı

Hüquqi ünvanı – Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Neftçilər pr. ev 153.

1.3. Əməliyyat valyutası

Hazırkı maliyyə hesabatlarında məbləğlər Azərbaycan manatı (AZN) ilə ifadə olunmuşdur

2. Cəmiyyətin əməliyyat mühtisi

Azərbaycan Respublikası inkişaf etməkdaş olan bazar iqtisadiyyatına xas olan xüsusiyyətlərə malikdir. Son illər ölkədə güclü iqtisadi artım müşahidə olunmuşdur. Lakin hal-hazırda dünya iqtisadiyyatında mövcud olan qlobal maliyyə böhranı Azərbaycanı da öz təsirini göstərməkdədir. Kommersiya sektoruna təsir göstərən bələk bütün tendensiyləri, eləcə də onların Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq mümkün deyil.

3. Üçöt siyasətinin tədqiqatı

Üçöt siyasətinin bu maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsində istifadə edilən əsas müddəaları aşağıdakı bəndlərdə göstərilmişdir. Əgər başqa açıqlamalarda istinad qeydləri edilməmişdirsə,

göstərilən üçöt siyasəti müddəaları təqdim edilən bütün hesabat dövrlərində ardıcıl tətbiq edilmişdir.

3.1. Maliyyə hesabatlarının tərtib olunmasının ümumi əsasları

Cəmiyyət mühasibat uçotunun Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun qaydada aparır. Bu maliyyə hesabatları Azərbaycan Respublikasının mühasibat uçotu haqqında qanunvericiliyi əsasında hazırlanmış və MHBS-nə uyğunlaşdırılmışdır. Bu düzəlişlər əsas əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirən yənidən təsnifləşdirmələr, o cümlədən bəzi aktiv və öhdəliklər faktiki xərclər üzrə qiymətləndirilmişdir.

Maliyyə hesabatlarının MHBS-nə uyğun tərtib edilməsi nəzərdə tutulur ki, rəhbərlik əsas qiymət göstəricilərini müəyyənlaydır. Rəhbərlikdən həmçinin tələb edilir ki, cəmiyyətin üçöt siyasətinin həyata keçirilməsi sahəsində peşəkar mülahizələr açıqlansın.

3.2. Valyutaların yenidən hesablanması

(a) Funksional valyuta və hesabat valyutası

Funksional valyuta maliyyə hesabatlarında maddələrin ölçülməsi üçün istifadə olunur. Bu müəssisənin yerli valyutası olan Azərbaycan Respublikası manatıdır (AZN).

(b) Əməliyyatlar və qalıqlar

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əməliyyatların aparılma tarixinə valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq funksional valyutada əks etdirilir. Məzənnə fərqləri funksional valyutalardan fərqli valyutalardan aparılan əməliyyatlar və sövdələşmələr üzrə yaranır və hər bir valyutanın müəyyən sayda vahidlərinin müxtəlif məzənnə kursunda digər valyutaya çevrilməsi nəticəsində yaranan fərq kimi müəyyən edilir. Xarici valyutada aparılan əməliyyatlar üzrə yaranan mənfəət və zərər, həmçinin xarici valyutada ifadə edilən monetar aktivlər və öhdəliklərin hesabı dövrünün sonuna məzənnə kursu üzrə yenidən hesablanmasından yaranan mənfəət və zərər, mənfəət və zərər haqqında hesabatda əks etdirilir. Bu cür əməliyyatlardan yaranan məzənnə fərqləri müvafiq olaraq pul vəsaitlərinin və netto-investisiyaların hədcinqləşdirilməsi (aktivlər və öhdəliklərin dəyərindən silinir və xalis dəyər yenidən qiymətləndirilməyə məruz qalır) üçün həyata keçirilən əməliyyatlar) kapital hesabına aid edilməmişdirsə, məzənnə fərqləri mənfəət və zərər haqqında hesabatda əks etdirilmir.

Monetar maddələr mövcud valyuta vahidləri və valyuta vahidlərinin sabit və ya müəyyən olunan sayında əldə edilən və ya ödənilən aktivlər və öhdəliklərdir. Monetar maddələrin əsas xüsusiyyəti sabit və ya müəyyən olunan sayda valyuta vahidlərinin əldə edilməsi xarakteridir. Monetar maddələr nağd, əldə edilən vəsaitlər, sudalar, ödənilməli olan məbləğlər, uzunmüddətli borclar, təminatları, işçi müavinətləri öhdəliklərini və təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəliklərini daxil edir.

Qeyri-monetar maddələrə səhmlər, ehtiyatlar, əvvəlcədən ödənilmiş gələcək dövrün xərclər, əmlak, torpaq, tikili və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər daxil edilir.

3.3. Binalar və avadanlıqlar (Əsas vəsaitlər)

Əsas vəsaitlər əla maddi aktivlərdir ki:

- (e) Mal və xidmətlərin istehsalı və təchizatında istismar edilir, gələcəkdə icarəyə verilmək və ya inzibati məqsədlər üçün istifadə edilir;
- (f) Bir dövrdən artıq dövr ərzində istifadə edilməsi gözlənilir.

Torpaq və binaların əsasən inzibati bina və ofis sahələri daxildir. Hesabat dövrünün sonuna torpaq və binalar bazar qiymətlərinə müvafiq surətdə ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirilmişdir. Ədalətli dəyər- yaxşı məlumatlandırılmış, razılığa gəlmiş və bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında ticari sövdələşmələrdə aktivin müəhləli edildiyi dəyərdir. Binalar üç ədalətli dəyər müstəqil konar qiymətləndirici tərəfindən vaxtaşırı keçirilən (adətən üç ildən bir dəfədən az olmayaraq) qiymətləndirilmə ilə müəyyənləşdirilir (amortizasiya ayırmaları çıxılmaqla). Yenidən qiymətləndirmə tarixinə yığılmış istənilən amortizasiya məbləğ aktivin balans dəyərindən silinir və xalis dəyər yenidən qiymətləndirilməyə məruz qalır. Qalan bütün əsas vəsaitlər ilkin dəyərli amortizasiya ayırmaları çıxılmaqla əks etdirilir.

İlkin dəyər bu aktivlərin əldə edilməsi ilə birbaşa əlaqədar olan xərclər nəzərdə tutur. İlkin dəyərə həmçinin valyuta ilə alınmış əsas vəsaitlərin hədcinqi üzrə kapitala keçirilən pul vəsaitlərinin axımı üzrə mənfəət və zərər də daxil edilir.

Sonrakı xərclər aktivin balans dəyərində yalnız o vaxt əlavə edilir və ya ayırma aktiv kimi qəbul edilir ki, bu aktivlərlə əlaqədar olan gələcək iqtisadi səmərələr Cəmiyyətə keçsin və düzgün qiymətləndirilsə,

bilinsin. Qalan bütün cari təmir və istismar xərcləri o dövrün mənfəət və zərər haqqında hesabatda əks etdirilir ki, həmin dövrdə bu xərclər çəkilmişdir.

Torpaq və binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə balans dəyərindən artması kapitalın tərkibində sair ehtiyatlar (rezervlər) hesabına aid edilir. Balans dəyərindən həmin aktiv üzrə əvvəlki yenidən qiymətləndirmə artımı həddi dərəcəsi azalmış birbaşa kapitalın tərkibində ədalətli dəyər üzrə ehtiyatlar (rezervlər) hesabına aid edilir; balans dəyərindən qalan bütün azalmaları mənfəət və zərər haqqında hesabatda əks etdirilir.

Hər il aktivin yenidən qiymətləndirilməsi balans dəyəri əsasında hesablanmış amortizasiya ayırmaları (amortizasiya ayırmaları mənfəət və zərər haqqında hesabatda əks etdirilir) və aktivin ilkin dəyəri əsasında hesablanmış amortizasiya ayırmaları arasında fərq ədalətli dəyər üzrə ehtiyat (rezerv) hesabında <<Üçüzləndirilməmiş mənfəət>> hesabına keçirilir.

3.4. Amortizasiya

Torpaq üzrə amortizasiya ayırmaları hesablanır.

Digər əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya azalan qalıq dəyəri metoduna, yəni əsas vəsaitlərin faydalı istismar müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə, aktivlərin qalıq dəyərində və ya yenidən qiymətləndirilməsi dəyərində vurmaqla həyata keçirilir. Faydalı istismar müddəti və ya illik amortizasiya dərəcələri aşağıdakı qaydada müəyyən edilir:

- Binalar – 40 il və ya 7%
- Maşın avadanlığı – 5 il və ya illik 25%
- IT avadanlıqları – 5 il və ya illik 25%
- Naqliyyat vəsaitləri – 5 il və ya illik 25%
- Naqliyyat inventarları – 5 il və ya illik 20%
- Mebel və təsərrüfat inventarları – 5 il və ya illik 20%

Sair əsas vəsaitlər – 5 il və ya illik 20%

Aktivlərin ləğv edilmə dəyərində və onların faydalı istismar müddətinə vaxtaşırı yenidən baxılır və zərurət olduqda, hər bir hesabat dövründə mənfəət və zərər bu əsas vəsaitlərin satış il onları balans dəyərindən müqayisə edilməsi yolu ilə müəyyən edilir. Xaric olmalarıdan mənfəət və zərər, mənfəət və zərər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.5. Qeyri-maddi aktivlər

Cəmiyyətin bütün qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı xidmət müddətinə malik olmaqla əsasən lisenziyalardan ibarətdir. Lisenziyalar hər hansı bir fəaliyyət növünə dövlət orqanları tərəfindən verilən xüsusi icazələr təşkil edir və verildiyi faydalı xidmət müddəti ərzində bərabər cəximələr metoduna əsasən amortizasiya olunur.

3.6. Aktivlərin qiymətləndirilməsi

Faydalı istismar müddəti müəyyən edilə bilənə qədər aktivlər amortizasiya olunmur və hər il qiymətləndirmə məqsədləri üçün testləşdirilməyə aparılır. Amortizasiya olunan aktivlər, əgər hər hansı bir hadisə və ya xarətin dəyişməsi balans dəyərində bu aktivlərin əvvəlinin ödənilmə dəyəri olmasınmış göstərsə, hər dəfə qiymətləndirmə məqsədləri üçün qiymətləndirilir. Qiymətləndirmə zərər aktivin balans dəyərindən onun əvvəlinin ödənilmə dəyərindən artıq olan məbləğində təmin. Əvvəlinin ödənilməsi dəyəri aşağıdakı iki meyarlardan daha böyük olan məbləğlərdən bəzidir:

- (i) Aktivin satış dəyəri
- (ii) İstifadə edilmiş dəyəri.

Aktivlərin qiymətləndirilməsi məqsədləri üçün aktivlər pul axınlarını eyniləşdirən qruplaşdırma qaydasında on kiçik qruplara bölünür.

3.7. İnvestisiyalar

Cəmiyyət özünün investisiyalarını aşağıdakı şəkildə təsnifləşdirir:

- Ədalətli dəyərindən dəyişməsi mənfəət və zərər haqqında hesabatda əks etdirilən maliyyə aktivləri;
- Borç vəsaitləri və debitor borclar;
- İnvestisiyalar;
- Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri.

Təsnifləşdirmə investisiyalarını hansı məqsədlə alınmasından asılıdır. Rəhbərlik investisiyaların təsnifləşdirilməsini onların ilkin tanınması zamanı müəyyən edir və hər bir hesabat tarixinə onlar yenidən nəzərdən keçirir.

(i) Ədalətli dəyərindən dəyişməsi mənfəət və zərər haqqında hesabatda əks etdirilən maliyyə aktivləri

Bu kateqoriya iki alt kateqoriyaya bölünür: ticarət üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri ilə ilkin tanınmış ədalətli dəyərindən dəyişməsi mənfəət və zərər haqqında hesabatda əks etdirilən maliyyə aktivləri. Maliyyə aktivləri bu kateqoriyaya o zaman aid edilir ki, onlar yaxın gələcəkdə satış üçün nəzərdə tutulmuşdur və onlar rəhbərlik tərəfindən belə ifadə edilmişdir. Əgər bu aktivlər satış üçün nəzərdə tutulmuşdursa və ya onların balans dəyəri tarixindən bir ildən artıq olmayan müddətdə nəzərdə tutulmuşdursa, bu kateqoriyadan aktivləri qisməddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilir.

(ii) Borç vəsaitləri və debitor borcları

Borç vəsaitləri və debitor borcları təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən ödəmə müddəti olan və aktiv bazarında qiyməti təyin edilməyən (katirovka olunmayan) qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar o vaxt yaranırlar ki, Firma debitor borclarının satılması niyyəti olmadan pul vəsaitlərini, malları və xidmətləri birbaşa debitora təqdim edir. Belə borç vəsaitləri və debitor borcları dövrüvə aktivləri kimi təsnifləşdirilir və qisməddətli aktivlərə aid edilir (əgər ödəmə müddəti mühasibat balansının tərtib edilmə tarixindən bir ildən müddətdən artıq deyilsə). Borç vəsaitləri və debitor borcları mühasibat balansında <<Debitor borclar>> maddəsinin tərkibində əks etdirilmişdir.

(k) Ödəmə müddətinə qədər saxlanılmış (dayandırılmış) investisiyalar

Ödəmə müddətinə qədər saxlanılmış (dayandırılmış) investisiyalar təsbit edilmiş ödəmə müddəti olan əla qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir ki, onlarla münasibətdə ödəniş müddətinin çatmasına qədər Cəmiyyətin onları saxlamağa niyyəti və imkanı vardır. Hesabat dövründə Cəmiyyət bu kateqoriya üzrə heç bir investisiya olmamışdır.

(l) Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri

Satış üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktivləri bu kateqoriyada nəzərdə tutulmuş və ya digər kateqoriyalarda təsnifləşdirilməmiş qeyri-törəmə maliyyə alətləridir. Əgər rəhbərliyin bu aktivləri mühasibat balansının tətbiq edilmə tarixindən bir ildən müddətdə satmaq niyyəti yoxdursa, onlar qeyri-dövrüvə aktivlərinə aid edilirlər və uzunmüddətli aktivlərin tərkibində əks etdirilir.

3.8. Ehtiyatlar

Ehtiyatlar faktiki maya dəyəri ilə əks etdirilir. Ehtiyatların maya dəyəri birinci satılmalardan qiyməti üzrə (FIFO metodu) hesablanır. Maya dəyərində material xərcləri, istehsal işçilərinin əmək haqqı xərcləri, sair birbaşa xərclər, həmçinin inzibati xərclərin müvafiq hissəsi daxil edilir. Ehtiyatların dəyərində, bu xammal və material ehtiyatlarının əldə edilməsi ilə bağlı olan və müvafiq pul axınının hədcinqləşdirilməsi alətləri üzrə mənfəət və zərər haqqında hesabatda keçirilmiş xərclər daxil edilir.

3.9. Alıcılar və sifarişçilərin hesablaşmaları

Alıcılar və sifarişçilərin hesablaşmaları ilkin olaraq ədalətli dəyər üzrə əks etdirilir. Sonradan isə qiymətləndirmə ehtiyatlarını (rezervlərini) yaradılması metodu ilə amortizasiya olunmuş dəyər ilə uqota alınır. Alıcılar və sifarişçilərin debitor borcları üzrə qiymətləndirmə ehtiyatları (rezervləri) o halda yaradılır ki, əla obyektiv sübutlar mövcuddur ki, Cəmiyyət tərəfindən ilkin müvafiqəlmə nəticəsində yaranmış bütün debitor borclarının yığılması mümkün deyildir və ya bütün debitor borclarının ödənilməsi mümkün deyildir. Ehtiyatların (rezervin) məbləğ aktivin balans dəyəri ilə pul vəsaitləri arasında effektiv faiz dərəcəsi nəzərdə alınmış fərq edilməmişdir dəyər arasında fərqdir. Ehtiyatların (rezervlərin) yaradılması və ya dəyişməsi mənfəət və zərər haqqında hesabatda əks etdirilir.

3.10. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri ehtiyatlı dəyişmələrdən qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri maddəsində kassada olan nağd pul vəsaitləri, yəni əldə olan pul köçürmələri, bank hesablaşma hesabları, digər tələbi bank hesabları, pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, bank overdraftları və ödənilmə müddəti bir aydan artıq olmayan digər yüksək likvidli investisiyalar əks etdirilir. Mühasibat balansında bank overdraftları

qisməddətli öhdəliklərin tərkibində qisməddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər maddəsi üzrə əks etdirilir.

3.11. Səhmdar kapital

Adi səhmlər kapital kimi təsnifləşdirilir.

Yeni səhmlərin buraxılması ilə əlaqədar olan xərclər tərkibində əks etdirilir.

3.12. Kreditlər və borclar

Kreditlər və borclar ilkin olaraq sövdələşmənin aparılmasına çəkilən xərclər çıxılmaqla, ədalətli dəyər üzrə təmin.

Konvertasiya olunan istiqrazların öhdəliklərə aid olan hissəsinin ədalətli dəyəri konvertasiya olunmayan istiqrazlara ekvivalent bazar faiz dərəcəsi tətbiq edilməklə müəyyən olunur. Bu məbləğ konvertasiyada ləğv olunan müddətinə və ya onların geri alınması müddətinin çatması müddətinə qədər amortizasiya olunan öhdəliyin dəyəri kimi əks etdirilir. Alınmış qalan vəsaitlər konvertasiyaya opsiyon kimi mənfəət vergisi effekt çıxılmaqla kapitala əlavə edilir.

Kreditlər və borclar, cəmiyyət tərəfindən bu öhdəliklərin ödənilmə müddətindən mühasibat balansının tərtib edilmə müddətindən on əzi bir ildən artıq olan müddətdə ödənilməyə bəraə şərtsiz hüquq olmasi halları istisna olmaqla, qisməddətli öhdəliklər kimi təsnifləşdirilir.

3.13. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında balans tarixinə Azərbaycan Respublikasının qaydası olan qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərcləri cari və təxirəsalınmış mənfəət vergisindən ibarət olub, mənfəət və zərər haqqında hesabatda qeyd olunur. Lakin, həmin və ya başqa dövrdə bilavəsiti kapital hesablarında qeyd alınmış əməliyyatlarla aid olan vergilər bilavəsiti kapital hesablarında qeyd olunur.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödənilməklə və ya onların geri alınması (vəzyləndiriləcək) məbləğ təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər, maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi böyünmələrinin təqdim edilməsindən əvvəl təsdiqlənmiş halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeyd olunur.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə ehtiyat (rezerv) öhdəliklər metodu istifadə edilməklə tam həcmdə yaradılır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin və öhdəliklərin vergitutma bazası ilə onların maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş balans dəyəri arasında meydana çıxan bütün zaman fərqləri üzrə müəyyən edilir. Lakin, təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin və ya öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı meydana çıxarsa, o halda təxirə salınmış mənfəət vergisi uçotda əks etdirilmir (əgər, sövdələşmənin həyata keçirildiyi anda nə mühasibat mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir etməyən biznes birləşdirilməsi ilə əlaqədar deyildirsə). Təxirə salınmış mənfəət vergisi mühasibat balansının tərtib edilmə tarixinə qədər olan Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş vergi dərəcəsinə müvafiq olaraq hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri o zaman tanınır ki, gələcəkdə zaman fərqləri məbləğində azaldıla biləcək vergiyə cəlb edilmiş mənfəət əldə edilməsi ehtimalı vardır.

3.14. Qarşılıq xərclər və ödənilmiş ehtiyatlar (rezervlər)

Ötrə mühtün bərpə olunmasına, strukturuzisizasiya və məhkəmə çəkişmələrinə ehtiyatlar (rezervlər) o zaman yaradılır ki:

- Cəmiyyət keçmiş dövrlərdə baş vermiş hadisələr nəticəsində hər hansı hüquqi öhdəliklər dəşiyir və ya könlüli surətdə öz üzərinə əməvi öhdəliklər qəbul etmişdir;
- Ehtimallar vardır ki, bu öhdəliklərin səhməna salınması üçün pul vəsaitlərinin axımı ləbəddür;
- Bu öhdəliklərin məbləğ etibarlı surətdə hesablanı bilər.

Restrukturizasiya xərcləri üzrə ehtiyatlar icarə müqavilələrinin vaxtdan əvvəl ləğv edilməsinə görə cərimə sanksiyaları və işçilərə ödənilən işdən çıxma müavinətləri daxildir. Gələcək dövrlərin əməliyyat xərcləri üzrə ehtiyatlar yaradılır.

3.15. Gəlir tanınması

Gəlir satılışın məli isə xidmətlərin ədalətli dəyəri ilə (olavə dəyər vergisi çıxılmaqla) tanınır. Satışdan gəlir aşağıdakı qaydada tanınır:

(k) Malların toplan satışından gəlir

Malları satışından gəlir o vaxt tanınır ki, Cəmiyyət tərəfindən mallar alıcıya çatdırılmışdır, alıcı malları qəbul etmişdir və müvafiq olan debitor borcunun alınması üçün kifayət dərəcədə ehtimal vardır.

(i) Malların parakəndə satışından gəlir

Malları satışından gəlir Cəmiyyət tərəfindən alıcıya malları satması zamanı tanınır. Parakəndə satış adətən nağd qaydada ödəniş yolu ilə aparılır. Əks etdirilmiş satışdan gəlir, sövdələşmənin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar ödənilmiş yığımlar da daxil olmaqla, satışdan gələn məcmu hasilatı əks etdirir. Belə yığımlar malların satış xərclərinə aid edilir.

(n) Xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər

Xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər o hesab dövrünə aid edilir ki, bu xidmətlər göstərilmişdir və xidmət göstərilməsi üzrə konkret sövdələşmənin tələbləri başa çatdırılmışdır. Konkret sövdələşmənin tələblərinin başa çatdırılması dərəcəsi faktiki göstərilmiş xidmətlərin həcmindən sövdələşmə üzrə göstəriləcək xidmətlərin ümumi həcmindəki payı kimi qiymətləndirilir.

(n) Faiz gəlirləri

Faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi metodu istifadə edilməklə zaman tənasüblüyyəti əsasında tanınır. Debitor borcunun dəyərindən aşağı dərəcəsi hallarda Firma balans dəyərində əvvəlki ödənilmə bilan dəyər qədər aşağı salır. Dəyərən bu qaydada aşağı salınması, maliyyə alətlərinin effektiv faiz dərəcəsinə istifadə edilməklə, ilkin tanınma tarixinə pul vəsaitləri axınının gələcək diskontlaşdırılmış hesablamaları yolu ilə müəyyən edilir. Dəyərə aşağı salınmış faiz gəlirləri konkret şəraitdən asılı olaraq, pul vəsaitlərinin daxil olması və ya xərclərin ödənilməsi qaydasında tanınır.

(o) Dividend gəlirləri

XII. Sair qismüddətli aktivlər		
Göstəricilər	01.01.2023	31.12.2023
Digər aktivlər	32797876.37	31803641.38
YEKUNU	32797876.37	31803641.38

XIII. Ödənilmiş nominal (nizamnəmə) kapitalı		
Göstəricilər	01.01.2023	31.12.2023
Nominal (nizamnəmə) kapitalı	70,880,000.00	113,387,842.00
YEKUNU	70,880,000.00	113,387,842.00

XIV. Qismüddətli kreditör borcları		
Göstəricilər	01.01.2023	31.12.2023
Bank kreditləri	93436.35	93436.35
Alınmış avanslar	7940.75	7940.75
Sair kreditör borclar	2563707.61	4375145.91
Dövlət büdcəsi	37017.32	37017.32
YEKUNU	2702102.03	4513540.33

XV. Əsas əməliyyat gəliri		
Göstəricilər	01.01.2023	31.12.2023
İşlərin görülməsindən və xidmətlərin göstərilməsindən gəlirlər	401,523.93	401,523.93
YEKUNU	401,523.93	401,523.93

XVI. Satışın maye dəyəri		
Göstəricilər	01.01.2023	31.12.2023
Xammal və materiallar		
Ömək haqqı		
Sosial sığorta aymaları		
Əsas vəsaitlərin amortizasiyası		
Məlin dəyəri		
Enerji xərcləri		
Ezamiyyə		
Qaz xərcləri		
Yanacaq xərcləri		
Su xərcləri		
Bilavasitə mülkərin təqdim edilməsi ilə bağlı xərclər		
Gəlirdən çıxılan vergilər		
Cəmi		

XVII. İnzibati xərclər		
Göstəricilər	01.01.2023	31.12.2023
Mühafizə		
Sığorta		
Rəhbərlik		
Bank xidməti		
İstəmə haqqı		
Borça görə faizlər		
Nəqliyyat xərcləri		
Tomir xərcləri		
Reklam		
Digər		439630.28

XVIII. Gəlirdən çıxılmayan xərclər		
Göstəricilər	01.01.2023	31.12.2023
Ümumi gəlirdən çıxılmayan xərclər		
Cəmi		

XIX. Hesabat dövründə xalis mənfəət və ya zərər		
Göstəricilər	01.01.2023	31.12.2023
Hesabat dövründə xalis mənfəəti (zərər)	-38106.35	-38106.35
Cəmi	-38106.35	-38106.35

"AF AUDIT" MMC -nin direktoru: A.I.Vahobov

"AZƏRŞƏKƏR" MMC, "DASTAN AGRO" MMC və "EDEN AGRO" MMC - nin 2023-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş illik MÜHASİBAT BALANSI				
(manatla)				
Bölmənin məddəsi (n. №-si)	Hesabın adı	Qeydlərə istinad	1/1/2023	1/1/2024
1	AKTİVLƏR			
10	Uzunmüddətli aktivlər			
101	Qeyri-maddi aktivlər	101 çıxılan 102 uşağı 103	35,610.16	35,610.16
11	Torpaq, tikili və avadanlıqlar	111 çıxılan 112 uşağı 113	34,949,044.43	32,316,012.07
12	Dişməz əmlak investisiyalar	121 çıxılan 122		
13	Bioloji aktivlər	131 çıxılan 132		
14	Tabii sərvətlər	141 çıxılan 142		
15	İstiqbal payı metodu ilə uşağı əmlak investisiyalar	151 çıxılan 152		
16	Təxirə salınmış vergi aktivləri	16X		
17	Uzunmüddətli debitor borclar	17X		
18	Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	18X çıxılan 184		
19	Sair uzunmüddətli aktivlər	19X		
20	CƏMI UZUNMÜDDƏTLI AKTİVLƏR		34,984,654.59	32,351,622.23
21	Qısamüddətli aktivlər			
210	Ehtiyatlar	210X çıxılan 208	12,240,571.85	17,409,547.35
211	Qısamüddətli debitor borclar	211X çıxılan 218	3,748,550.47	3,464,521.30
22	Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	22X	6,778,656.66	16,899,971.60
23	Sair qısamüddətli maliyyə aktivləri	23X çıxılan 235	4,977,422.78	16,836,159.99
24	Sair qısamüddətli aktivlər	24X	32,797,876.37	31,803,641.38
25	CƏMI QISAMÜDDƏTLI AKTİVLƏR		60,542,076.13	68,413,841.62
26	CƏMI AKTİVLƏR		95,527,732.72	110,765,463.85
3	KAPİTAL VƏ ÖHDƏKLİLƏR			
30	Kapital	301 çıxılan 302	70,880,000.00	113,387,842.00
31	Ödənilmiş nominal (nizamnəmə) kapital	31X		
32	Geri ələmən kapital (sahmlar)	32X		
33	Kapital ehtiyatları	33X		
34	Bölgələndirilmiş mənfəət (ödənilmiş zərər)	34X çıxılan 344		
35	CƏMI KAPİTAL VƏ ÖHDƏKLİLƏR		70,880,000.00	113,387,842.00
4	Uzunmüddətli öhdəliklər			
40	Uzunmüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər	40X		
41	Uzunmüddətli qiyamətləndirilmiş öhdəliklər	41X		
42	Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	42X		
43	Uzunmüddətli kreditör borclar	43X		
44	Sair uzunmüddətli öhdəliklər	44X		
45	CƏMI UZUNMÜDDƏTLI ÖHDƏKLİLƏR		0.00	0.00
5	Qısamüddətli öhdəliklər			
50	Qısamüddətli faiz xərcləri yaranan öhdəliklər	50X		
51	Qısamüddətli qiyamətləndirilmiş öhdəliklər	51X		
52	Vəqf və sair mədbur ödənişlər üzrə öhdəliklər	52X		
53	Qısamüddətli kreditör borclar	53X	2,702,102.03	4,515,540.33
54	Sair qısamüddətli öhdəliklər	54X	21,945,639.69	864,581.52
55	CƏMI QISAMÜDDƏTLI ÖHDƏKLİLƏR		24,647,732.72	5,377,621.85
56	CƏMI ÖHDƏKLİLƏR		24,647,732.72	5,377,621.85
57	CƏMI KAPİTAL VƏ ÖHDƏKLİLƏR		95,527,732.72	110,765,463.85

Rəhbər: A.I.Vahobov

Baq mühəsib: A.I.Vahobov

"AZƏRŞƏKƏR" MMC, "DASTAN AGRO" MMC və "EDEN AGRO" MMC - nin 2023-cü il üzrə konsolidasiya edilmiş MƏNFƏƏT VƏ ZƏRƏR HAQQINDA HESABAT (xərclərin funksiyalar üzrə)				
(manatla)				
Bölmənin məddəsi (n. №-si)	Hesabın adı	Qeydlərə istinad	2023-cü il	
60	Əsas əməliyyat gəliri	601 çıxılan 602 çıxılan 603		401,523.93
70	Satışın maye dəyəri	701		
	Ümumi Mənfəət		0.00	401,523.93
61	Sair əməliyyat gəlirləri	611		
71	Konveniyə xərcləri	711		439,630.28
72	İnzibati xərclər	721		
73	Sair əməliyyat xərcləri	731		
62 və 74	Fəaliyyətin dayandırılmasından mənfəətlər (zərərlər)	621 çıxılan 741		
	Əməliyyat mənfəəti (zərəri)		0.00	439,630.28
63 və 75	Maliyyə mənfəəti (zərəri)	631 çıxılan 751		-38,106.35
81	Asi və birgə müəssisələrin mənfəətlərində (zərərlərində) pay	811		
	Vergiləndirilmədən əvvəl mənfəət (zərər)			-38,106.35
90	Mənfəət vergisi	901 uşağı 902		
	Adi fəaliyyətdən mənfəət (zərər)		0.00	
64 və 76	Fövqəladə mənfəət (zərər)	641 çıxılan 761		
80	Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	801 çıxılan 802		
	Bəzi hər bir səhmin mənfəəti			
	Qəbul edilmiş hər bir səhmin mənfəəti			
	Hazır məhsul və bitməmiş istehsal ehtiyatlarındakı dəyişikliklər			
	Müəssisə tərəfindən yerinə yetirilmiş və kapitala qatılmış işlər			
	İstifadə edilmiş material ehtiyatları			
	İşçi heyəti üzrə xərclər			
	Amortizasiya xərcləri			
73	Sair əməliyyat xərcləri			-8,952,406.49
	Cəmi əməliyyat xərcləri		0.00	439,630.28

Rəhbər: A.I.Vahobov

Baq mühəsib: A.I.Vahobov

AF AUDIT

"AF AUDIT" MMC
VOEN-1401264721
Audit Lisenziyası AT/229 №-li icazə

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI (Konsolidasiya olunmuş)

"AZƏRŞƏKƏR" MMC-nin rəhbərliyinə

KÖMƏGDZKJ

03 mart 2025-ci il

Man, "AZƏRŞƏKƏR" MMC-nin 01 yanvar 2023-cü il - 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatmış il üzrə mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatdan, eləcə də əsas uçot siyasətinin və digər izahedici məlumatların xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini aparmışam.

Mənim rəyimcə, hazırkı maliyyə hesabatları Cəmiyyətin 01 yanvar 2023-cü il - 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatmış il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına "MHBS" uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəyin bildirilməsi üçün əsaslar

Mən audit Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışam. Bu standartlar üzrə mənim məsuliyyətim rəyimin "Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti" bəslənməsi əsəndir. Mən Mühəsiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərəcəli Peşakar Mühəsiblərin Etika Məcəlləsinə (IESBA məcəlləsi) uyğun olaraq Cəmiyyətdən əsli olmayan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstərirəm.

Mən hesab edirəm ki, əldə etdiyim audit sühutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də fərqləndirilməsi və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından əsli olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflərin maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik, Cəmiyyəti ləğv etmək və ya onun fəaliyyətini dayandırmaq istəyi yaxud bundan başqa hər hansı digər real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, Cəmiyyətin öz fəaliyyətini fəasiləsiz davam etdirmək qəbuliyyətini qiymətləndirməsi, uyğun olduqda fəaliyyətin fəasiləsizliyi ilə bağlı məlumatların açıqlanması və fəaliyyətin fəasiləsizliyi prinsipinə əsasən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Cəmiyyətin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Azərbaycan, Bakı şəhəri, AZ 1022, İsmaili rayonu, Səməd Vurğun küç. 81.
Tel: (+99412) 596 65 63; Faks: (+99412) 596 65 61
E-mail: office@kemur.com
Web site: www.kemur.com

81 Səməd Vurğun street, Naxçıvan district, AZ 1022, Bakı, Azerbaijan
Tel: (+99412) 596 65 63; Faks: (+99412) 596 65 61
E-mail: office@kemur.com
Web site: www.kemur.com

1

"Layihələrin müzakirəsi Azərbaycan üçün vacibdir"

"D8 ölkələri vaxtı ilə Türkiyənin təşəbbüsü ilə yaradılıb. D8 (Developing Eight) ölkələri ilə Azərbaycanın qarşılıqlı milli maraqlarına əsasən əməkdaşlığından bir neçə əsas sahədə faydalar gözlənilə bilər". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında politoloq Elxan Şahinoğlu deyib.

Onun sözlərinə görə, D8 ölkələri iqtisadi və sosial inkişafı artırmaq məqsədilə 8 inkişaf etməkdə olan ölkədən ibarətdir və Azərbaycan bu təşkilata 2006-cı ildə üzv olub: "Azərbaycan da daxil olmaqla digər 7 ölkənin də iqtisadi əlaqələrinin inkişafında ortaq layihələrin reallaşması nəzərdə tutulub. Bu, bölgənin inkişafı üçün çox vacib bir məsələdir. Azərbaycan üçün də əhəmiyyətli bir təşkilatdır. Həm siyasi cəhətdən, həm də iqtisadi cəhətdən bu təşkilatın fəaliyyəti çox mühümdür. Düzdər Azərbaycanın bura üzv olan hər bir ölkə ilə ikitərəfli əlaqələri də var. Amma təşkilat çərçivəsində müxtəlif layihələrin müzakirəsi hesab edirəm ki, Azərbaycan üçün vacibdir. Bu layihələr enerji, nəqliyyat və ya başqa layihələr ola bilər ki, bütün bunlar həm ikitərəfli, həm də D8 formatında müzakirəsi və reallaşması hər bir ölkə üçün faydalıdır. Ümumiyyətlə, Azərbaycan D8 ölkələri ilə əməkdaşlıq edərək həm regionda, həm də beynəlxalq arenada iqtisadi və siyasi gücünü artırmaq, həmçinin əhalisinin həyat səviyyəsini yüksəltmək məqsədilə bir sıra mühüm strateji maraqlara xidmət edən nəticələr əldə edə bilər".

Ziya Hikmətoğlu

Hərbi geyim formalarının daşına biləcəyi günlərlə bağlı dəyişiklik edilib

Milli Məclis həqiqi hərbi xidmətdən ehtiyata və ya istefaya buraxılanların hərbi geyim formasını daşıya biləcəyi günlərlə bağlı dəyişiklik layihəsini birinci oxunuşda qəbul edib. SİA xəbər verir ki, bununla bağlı "Hərbi xidmətkeçmə haqqında" Əsasnaməyə dəyişiklik layihəsi parlamentin dünənki plenar iclasında müzakirəyə çıxarılıb.

Təklif olunan dəyişikliyə əsasən, həqiqi hərbi xidmətdən ehtiyata və ya istefaya buraxılarkən hərbi geyim formasını daşımaq hüququ verilmiş şəxslər həmin geyim formasını yalnız rəsmi dövlət olunduqları tədbirlərdə, peşə bayramı günlərində, habelə Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Günü, Zəfər Günü və Anım Günündə daşıya biləcəklər. Bundan başqa, əsasnamədəki mövcud dəyişikliklə əlaqəli inzibati Xəttə Məcəlləsinə (İXM) yeni maddə əlavə edilir.

Bələ ki, təklif edilən yeni maddəyə görə, həqiqi hərbi xidmətdən ehtiyata və ya istefaya buraxılarkən hərbi geyim formasını daşımaq hüququ verilmiş şəxsin hərbi geyim formasını qanunla nəzərdə tutulmamış hallarda daşmasına

görə 500 manatdan 700 manatadək məbləğdə cərimə nəzərdə tutulur.

Bundan başqa, İMX-yə təklif olunan daha bir dəyişiklə əməliyyat-axtarış fəaliyyəti subyektlərinin, hərbi qulluqçuların və prokurorluq işçilərinin fərqlənmə nişanları olan hərbi və xüsusi geyim formalarını qanunsuz olaraq daşımaya görə inzibati xətanın obyektı olmuş hərbi və xüsusi geyim forması müsadirə edilməklə 800 manatdan 1 000 manatadək (hazırda 300-500 manat) məbləğdə cərimənin olması təklif edilib. Qanun layihəsi müzakirələrdən sonra səsverməyə çıxarılaraq birinci oxunuşda qəbul olunub.

Gülçülük: milyard dollarlıq biznes

Ən zövqlü, maraqlı bizneslərdən biri hesab edilir çiçəkçilik. Bu sektor bütün dünyada milyard dollarlıq sənaye hesab edilir. Çünki gül-çiçək tələbatı heç vaxt bitməyən tələbatdır. İnsanlar müxtəlif məqsədlər və xüsusi günlər üçün bütün ömrü boyu çiçək alırlar. Bu iqtisadiyyat növü ən kiçik istehsalçıdan ən böyük ixracatçıyadək bir çox insanın öz gəlirini təmin etdiyi sahədir.

Dünyada çiçək biznesi 20-ci əsrin əvvəllərində daha çox yayılmağa başladı. ABŞ, Yaponiya, İtaliya və Hollandiya kimi ənənəvi çiçək istehsalçıları ilə yanaşı, Latın Amerikası və Afrikada gül istehsalı əhəmiyyətli dərəcədə artdı. Kolumbiya, Ekvador v

üzrə gülçülük və dibçək bitkiləri istehsalı ümumilikdə 735,5 min hektar ərazidə həyata keçirilir. Dünyada dekorativ bitki istehsalı sahələrinin 77%-i (570.000 ha) Asiya-Sakit okean regionunda yerləşir. Bu

Ümumiyyətlə, Azərbaycanda gülçülüyn inkişafını ləngidən amillərin ən başlıcası maliyyə çatışmazlığıdır. Həmçinin bu gəlirli iqtisadiyyat sahəsini bilən kadrların azlığı da bu sektorun inkişafına mane olur. Bundan əlavə, güllərlə bağlı məlumatlılıq var, gəlirliliyinin olması, ölkə üçün əhəmiyyətli biznes ola biləcəyi barədə də az insan xəbərdardır. Lakin hətta bu problemlər həll edilsə belə, SSRİ dövründə dünya bazarındakı yerimizi geri qazanmaq o qədər də asan olmaz.

Məlumat üçün qeyd edək ki, hazırda ölkəmizdə yetişdirən güllərin toxumu Hollandiyadan təmin edilib. Ölkə bazarında satılan güllərin 60 faizi

üçün yetişdirilməsi ən münasib gül növü olaraq xarakterizə edilən qərənfilin istehsalına marağı azaldır. Mahnılara, sevdə nəğmələrinə mövzu olan, neçə-neçə gözəl eşqlərə şahid olan qərənfil təkcə matəm gülü olmamalıdır. Onun matəm gülü kimi xarakterizə edilməsində keçmiş də rol oynayır bir az. Çünki qərənfil 19-cu əsrdə sosialist hərəkatların mübarizə simvolu kimi də tanınırdı.

Yeni gül istehsalının qarşısını alan bir başqa faktor da bu güllərin GMO-su olan alternativlərinin ölkə bazarına ayaq açmasıdır. GMO növlər dözümlü olur, solmur, əzilmir, ekzotik görüntüsü var. Yerli güllərin qoxusu onlarda olmasa da alıcısı çoxdur. GMO növlərdən

Keniya kimi ölkələr dünyanın ən böyük gül istehsalçısı və ixracatçı ölkələri sırasına qoşuldu. Ümumiyyətlə, dünyanın 50-dən çox ölkəsində gülçülük məşğul olunur, ümumi istehsal sahələri 600.000 hektardan çoxdur. Ən çox istehsal bölgələri ərazisinin ölçüsünə görə Asiya, Avropa, Mərkəzi və Cənubi Amerika, Şimali Amerika, Afrika və Yaxın Şərqdir.

Hindistan, Çin, Braziliya, Meksika, Yaponiya, ABŞ və Tayland kimi ölkələr gülçülük sektorunda böyük paya sahib istehsalçılar olsalar da, daha çox öz daxili bazarları üçün istehsal edirlər. Ekvador və Kolumbiya kimi istehsalçılar isə daha çox ixraca fokuslanıblar. Xüsusilə Afrikanın Ekvator qurşağında yerləşən Keniya, Tanzaniya, Zimbabve, Uqanda, Zambiya və Efiopiya kimi ölkələr əlverişli iqlim şəraitinə görə əsas istehsalçılar hesab edilir. Bu ölkələrin gülçülük üçün əlverişli iqlim şəraitinin olması, əmək haqqının aşağı olması və xarici investorları cəlb etməsi, həmçinin dövlət tərəfindən stimullaşdırılması onları bazarda söz sahibi edir. Keniyanın geniş ərazilərində açıq becərmə üsulu ilə gülçülük işləri aparılır. Afrikada istehsal edilən güllərin 90%-nin Avropada satıldığı təxmin edilir.

2022-ci ilin məlumatlarına görə, dünya

regionda ən çox gül istehsal edən ölkələr Hindistan və Çindir.

Azərbaycanda da gülçülük kənd təsərrüfatı iqtisadiyyatının aparıcı və gəlirli sahələrindən biri olub. Sovet dövründə – XX əsrin 70-ci illərində Azərbaycanda böyük gülçülük təsərrüfatları olub. Həmin dövrdə Bakı kəndlərindən Zabrat, Maştağa, Nardaran, Bilgəh, Mərdəkan və Şüvəlanda gülçülük sovxozları fəaliyyət göstərmişdi. Bu təsərrüfatlar həm Azərbaycanı, həm də SSRİ-ni gül ilə təmin edirdi. Şəki-Zaqatala bölgəsində isə respublikada ilk dəfə olaraq sənaye xarakterli gülçülük təsərrüfatı yaradılmışdı. Həmçinin Şəmkir, Tovuz, Qazax rayonlarında da istixanalarda gül təsərrüfatları salınmışdı.

Sovet İttifaqı dağılanda sonra gülçülük təsərrüfatları da geriləməyə başladı. Hazırda Azərbaycanda bu sahə ilə məşğul olan təsərrüfatların sayı çox azdır. Daha çox Bakıtrafi kəndlərdə qalan bu kiçik təsərrüfatlarda zambaq, nergizgülü, qızılgül, xrizantem, kala, qərənfil yetişdirilir. Bundan başqa Şəmkir rayonunda da hazırda ölkənin ən böyük gülçülük təsərrüfatı saxlanılır. "AzAgro" MMC Şəmkir rayonunun Sarıtepe kəndində Azərbaycanda kənd təsərrüfatı sahəsində az müraciət edilən bu istehsal növü ilə məşğul olur.

toxumlardan alınan yerli istehsalıdır, digər 40 faiz ölkəmizdə yetişməyən növlərdir ki, onlar da idxal edilir.

Gülçülükə bağlı bir məsələni də qeyd etmək yerinə düşərdi. Azərbaycanda sovet dövründən qərənfilin istehsalı geniş olub. Yazda ekilən, 5 aylıq inkişaf prosesi keçən bu gül üçün minimum 12-13 dərəcə temperatur şərtidir. Bu gül həm yerli bazarda, həm də ixracda yaxşı gəlir mənbəyi olub. 30 il əvvəl qərənfil bütün mərasimlərin bəzəyi idi, gəlinlərin toy günü əlində qərənfilə bağlanmış dəstə olurdu, toy maşınları qərənfilə bəzədilirdi, uşaqlar 1-ci sinf gedəndə müəllimlərinə qərənfil dəstəsi aparırdı, mən də aparmışam. Ağ qərənfil təmizlik, saflıq, alqırmızı qərənfil isə sevgi demək idi.

1990-cı il hadisələri zamanı şəhid məzarlarına asan və əlçatan gül olan qərənfil düzülürdü, bundan sonra qərənfil yalnız matəm gülü kimi tanındı. İndi özəl günlərə, toy və ya ad günlərinə, təbrik etmə mərasimində sifariş edilən gül buketlərində qərənfil olmur. Əvvəl bütün SSRİ-ni təmin edən, bu yolla da ölkə iqtisadiyyatına xeyli gəlir gətirən qərənfil indi yalnız matəmlərdə, yas mərasimlərində alınır. Bu da ölkəmizin iqlimi

fərqli

olaraq yerli güllər ətirli olur, lakin bu ətir də onların bəxtini açmır.

Ümumiyyətlə, gülçülük iqtisadi baxımdan çox rentabellidir, qısa müddətə bar verir, mayası böyük xərc tələb etmir. Bu sahənin Azərbaycanda yenidən dirçəldilməsi ölkə iqtisadiyyatı üçün faydalı olar.

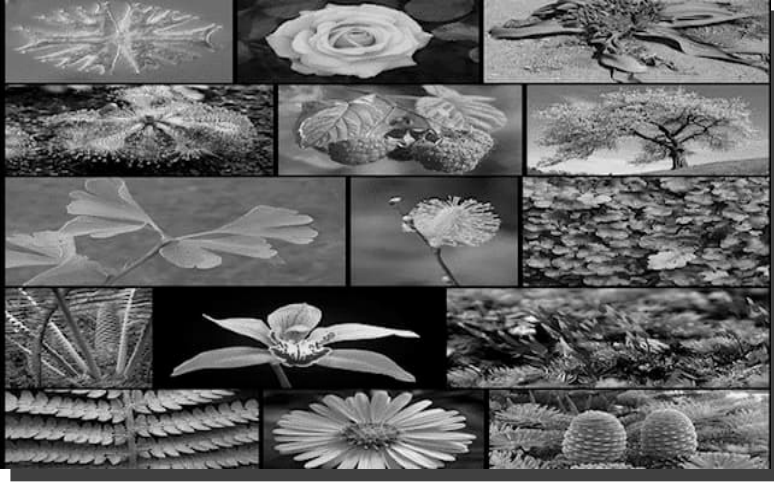
Lalə Mehralı

ELAN

Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyası aşağıdakı kafedralarda vakant yerləri tutmaq üçün müsabiqə elan edir

**İxtisas fortepiano kafedrası
Dosent, fəlsəfə doktoru**

**Müsabiqə müddəti elan qəzetdə dərc edildikdən sonra bir aydır.
Ərizə və sənədlər müsabiqə haqqında əsasnaməyə uyğun rektorun adına bu ünvana göndərilə bilər.
Bakı şəhəri, Az-1014. Ş.Bədəlbəyli küçəsi 98.**

(XIII YAZI)

təşkil edir.

(əvvəli ötən sayımızda)

Mövcud olan hər şey Tanrıdır və Yaradansız heç nə ola bilməz və təsəvvür edilə bilməz- Spinoza

Silsiləmizin bundan əvvəlki hissəsində dünyada ilk canlıların, mikrobların, birhüceyrəli varlıqların necə yarandığı haqda ümumi təsəvvürləri nəzərdən keçirdik. Bundan sonra bitkilər və heyvanlar aləminə baxmağın vaxtıdır. Bu yazıda müxtəlif flora növlərinin necə yaranması haqda əldə olan biliklər əsasında qənaət hasil etməyə çalışacağıq.

Bitkilərin varlığı yer üzündə həyatın mövcudluğu və davam etməsi üçün zəruridir. Bu cümlənin əhəmiyyətini tam dərk etmək üçün bu sualı vermək lazımdır: "İnsan həyatı üçün ən vacib elementlər hansılardır?". Bu sualın cavabı təbii ki, oksigen, su, qida kimi əsas ehtiyaclar kimi ağla gəlir. Yer üzündə bütün bu əsas maddələrin tarazlığını təmin edən ən mühüm amil bitkilərdir. Bitkilərin varlığı təkcə insanlar üçün deyil, bütün canlılar üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən əvəzedilməz faktordur, məsələn, yer üzündəki temperaturun idarə edilməsi, atmosferdəki qazların tarazlığının qorunması və bu kimi başqa tarazlıqlar var ki, onları təmin edənlər də yaşıl bitkilərdir.

Başlayaq ən ibtidaisindən- birhüceyrəli bitkilərdən. Yosunlar yalnız mikroskop altında görünən yaşıl, tək hüceyrəli bitkilərdir. Günəş işığına məruz qalan istənilən su səthində yaşayır və asanlıqla çoxalırlar. Yosunlar sadə görünmələrinə baxmayaraq, alimlərin hətta xüsusi şəraitdə də təkrarlama bilmədikləri möhtəşəm bir funksiyaya malikdir- Fotosintez prosesinə.

Fotosintez Günəşdən gələn işıq enerjisinin qlukoza və oksigenə çevrilməsi prosesidir. Bu unikal enerji istehsalı son dərəcə mürəkkəbdir. Yalnız bitkilərdə və yosunlarda molekulyar səviyyədə olur. Fotosintez yosun hüceyrəsinin "Xloroplast" adlı enerji istehsal mərkəzində baş verir. Bu kiçik tək hüceyrəli orqanizmlər öz bədənində yaradılmış bu mikroskopik elektrik stansiyası ilə ekoloji sistemin ən mühüm ehtiyaclarını qarşılayırlar: "oksigen" və "qida". Yosunlar fotosintez yolu ilə öz enerji ehtiyaclarını ödəməklə yanaşı, yer üzündəki oksigenin də 70%-ni təmin edirlər. Həm də topladıqları qlukoza sayəsində canlı növləri üçün zəngin bir qida qaynağıdır. Buna görə də yosunların olduğu sular son dərəcə münbitdir və digər canlıların həyatı üçün əlverişlidir. Buna görə də okean mühitində qida zəncirinin əsasını yosunlar

Bakteriyaların şüurlu və hesablanmış vəzifələri var ki, onlarsız həyat mümkün deyildir. Bir kiçik mikromühitdə, məsələn, göl nümunəsində baxaq- Qışda bakteriyalar suyun dibinə çökən üzvi tullantıları (ölü heyvanlar və bitki qalıqları) parçalayaraq minerallara çevirir. Bu hadisə gölün təmiz qalmasını təmin edir. Eyni zamanda, dibində müxtəlif minerallar və xüsusilə fosfor, azot və silikon kimi ionlar toplanır. Soyuyan səth sularının daha dərinə getməsi nəticəsində əmələ gələn cərəyanlar mineralların suya paylanmasına imkan verir. Belə ki, canlılar yazda yuxudan oyananda göldəki mineralları qidalanmağa hazır vəziyyətdə tapırlar.

Əksər orqanizmlər ətraf mühitdəki dəyişikliklərə reaksiya verirlər. Bakteriyalar qidanın daha çox olduğu yerə doğru üzür, bitkilər yarpaqlarını günəşə doğru əyirlər, heyvanlar ümumiyyətlə yemə tərəf və yırtıcı növlərdən uzaqlaşır. Orqanizmdən asılı olmayaraq, informasiya axını üç mərhələdə baş verir: orqanizm müvafiq stimulu alır, informasiya reseptor bölgəsindən reaksiyanın baş verdiyi bölgəyə ötürülür və reaksiya baş verir. Birhüceyrəli orqanizmlərdə bu funksiyaların üçü də eyni hüceyrədə yerinə yetirilir; Bununla belə, çoxhüceyrəli orqanizmlərin bu funksiyaların hər biri üçün ixtisaslaşmış toxumaları var.

Bununla belə, bitkilərdə müvafiq stimulların böyüklüyü və mümkün cavabları başa düşmək asan deyil və asanlıqla müşahidə olunmur. Bitkilər bir çox kimyəvi stimullara, toxunma və işığa cavab versə də, onlar məlum olduğu kimi görməz, eşitməz, qoxu və dad almaz. Bitkilərin bu stimullara reaksiyaları ümumiyyətlə böyümədəki dəyişikliklərdən ibarətdir.

Məlum olduğu kimi, yer üzündə həyatın əsas enerji mənbəyi Günəşdir. Ancaq insanlar və heyvanlar günəş enerjisindən birbaşa istifadə edə bilmirlər, çünki bədənində bu enerjini olduğu kimi istifadə edəcək sistemlər yoxdur. Buna görə də günəş enerjisi insanlara və heyvanlara istifadə edilə bilən enerji kimi yalnız bitkilərin istehsal etdiyi qidalar vasitəsilə çatır. Hüceyrələrimizin istifadə etdiyi bütün enerji xammalı əslində bitkilər vasitəsilə bizə daşınan günəş enerjisidir. Məsələn, biz nəse yeyəndə və içəndə müəyyən qədər günəş enerjisi alırıq. Əzələlərimizdəki güc əslində günəş enerjisinin fərqli bir formasından başqa bir şey deyil. Bitkilər

bizim üçün mürəkkəb proseslər həyata keçirərək günəş enerjisini bədənindəki molekullarda toplayırlar. Heyvanların vəziyyəti insanlardan fərqlənir. Onlar həmçinin bitkilərlə qidalanırlar və topladıqları günəş enerjisini istifadə edirlər.

Bitkiləri öz qidalarını istehsal edə bilən digər canlılardan fərqləndirən, hüceyrələrində insan və heyvan hüceyrələrindən fərqli olaraq birbaşa günəş enerjisindən istifadə edə bilən strukturların olmasıdır. Bitki hüceyrələri bu strukturların köməyi ilə günəşdən gələn enerjini qida vasitəsi ilə insan və heyvanlar tərəfindən qəbul ediləcək enerjiyə çevirir və formulası strukturlarında

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Elmi-kütləvi, mədəni-maarif, təhsil proqramlarının hazırlanması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Yox olan varlıq, var olan yoxluq: Yaradılışın sirri harada gizlənir?

gizli olan çox xüsusi proseslərlə bu enerjini qidada saxlayırlar. Bütün bu xüsusi proseslərə birlikdə fotosintez deyilir.

Bitki hüceyrəsinin içərisində çoxlu müxtəlif hissələr var. Hər bir hissə müxtəlif kimyəvi maddələrdən ibarətdir və hər biri fərqli bir işi yerinə yetirmək üçün xüsusi olaraq hazırlanmışdır. Bitki hüceyrəsinin ən əhəmiyyətli xüsusiyyəti, şübhəsiz ki, digər canlı hüceyrələrdən fərqli olaraq, öz qidasını istehsal etmə qabiliyyətidir.

Bitkilərin fotosintez etməsi üçün lazım olan mexanizmlər onların yarpaqlarında olur. Su kimi lazımlı mineralları və maddələri daşımaq üçün çox xüsusi bir quruluşa

fövqəladə quruluşlar daha da diqqəti cəlb edir. Yer üzündə elmə 500.000-dən çox bitki növü məlumdur. Hamısı eyni mükəmməl sistemlərə sahib olsalar da, reproduktiv sistemlər, müdafiə mexanizmləri, rəng və naxış baxımından bənzərsiz müxtəliflik var. Bu müxtəliflikdə dəyişməyən yeganə şey onlarda qurulan ümumi nizamın işləməsi üçün bütün hissələrinin (yarpaq və yarpaq quruluşu, kök, daşıma sistemləri, qabıq, gövdə) və bir çox digər mexanizmlərin eyni vaxtda və tam şəkildə mövcud olmasıdır.

Alimlər bu cür sistemlər üçün "azalmaz mürəkkəblik" terminindən istifadə edirlər. Bir mühərrikin çarxlarından hər hansı biri eskik olarsa və ya sistem hissələrindən biri öz vəzifəsini yerinə yetirməzsə bu onun ölümünə səbəb olacaqdır.

Eyni vaxtda mövcud olması lazım olan kompleks quruluşlar və bu inanılmaz müxtəliflik "bitkilərdəki bu mükəmməl sistemlər necə yaranıb?" sualını ağılımıza gətirir.

Yarpaqdakı xlorofildə tutulan günəş enerjisi müxtəlif proseslərlə havadakı karbon dioksidi və bitkidəki suyun qlukoza (qida maddəsi) və oksigenə çevrilməsinə sərf olunur. Bu mürəkkəb proseslərin aparıldığı yer böyük bir fabrikdir, ölçüləri millimetrin mində biri ilə ifadə olunan xüsusi strukturlardır.

Bitkilərdəki ən mühüm və məşhur mexanizm olan fotosintez prosesinin və bu prosesin davamını təmin edən nəqliyyat sistemlərinin necə meydana gəldiyini nəzərdən keçirək.

Hər yerdə gördüyümüz ağaclar və çiçəklər öz içlərində qida istehsal etmək üçün fotosintezi həyata keçirə biləcək qədər mükəmməl sistemlər yarada biləmi? Bitkilər qida istehsalında istifadə etmək üçün havadakı qazlar arasından karbon qazını (CO2) seçibləmi? Onlar istifadə edəcəkləri CO2 miqdarını müəyyənləşdirirləmi? Bitkilər fotosintez üçün lazım olan maddələri torpaqdan əldə etmək üçün lazım olan kök sistemini yaranan mexanizmi dizayn edə bilirdiləmi? Bitkilər qida və suyun daşınması üçün ayrıca boruları olan nəqliyyat sistemi yarada biləmi?

Ritorik suallardır. Bitkilərlə bağlı yuxarıda sadaladığımız bütün xüsusiyyətlər ağıl, bilik, ölçmə və qiymətləndirmə kimi anlayışlar tələb etdiyi üçün bunların heç birini özləri edə bilməzlər. Üstəlik, bitkilərdə belə bir yük şüur yoxdur.

Bitki çox çətin şəraitdə yaşayır. Bitkinin ən böyük düşmənlərindən biri də mikroorqanizmlərdir. Mikroorqanizmlər insanları xəstənləndirdikləri kimi, bitkiləri də xəstənləndirirlər. Ancaq bitkilər bu xəstəliklərdən qorunmaq üçün dahiyane bir həll tətbiq edirlər.

Ağaclar özlərini əhatə etmək üçün qabıq istehsal edirlər. Bu qabıqlar çox qalın bir quruluşa malikdir və bakteriyaların içəriyə nüfuz etməsinə mane olur.

Bəzi ağacların ətrafından sızan yapışqan maye görəcəksiniz. Xalq arasında "Şam saqqızı" kimi tanınan "Qətran" mayesi bitki tərəfindən biokimyəvi yolla çıxarılan əla dərmandır. Əgər yara vəhşi heyvanlar və ya insanlar tərəfindən törədilibsə, ağac dərhal bu mayeni ifraz etməyə başlayır.

Bu mayenin ən əhəmiyyətli xüsusiyyəti mikrob qıran xüsusiyyətidir. Yeni bu mayeyə yaxınlaşan bakteriya onunla təmasda olduqda ölür. Bundan əlavə, qatranı xatırladan başqa bir dərman da, qış gələndə boruları tıxac kimi bağlayaraq suyun axmasına mane olur.

Göründüyü kimi, bitkilərin təkcə özünü zəruri elementlərlə təmin etməsi yox, həm də güclü təhlükəsizlik sistemləri mövcuddur. Lakin, bitkilər şüurlu olmadığından bunu özləri təmin edə bilməzlər. Bu proqram onların yaradılışında planlı və şüurlu şəkildə formaslaşdırılmış sistemlərə uyğun işləyir.

Son dövrlərdə elmi təsdiqlənmiş faktlara görə, həyat, ilk canlılar suda yaranıb. Bu məqam minillərlə əvvəl dinlərdə qeyd olunub. Məsələn, Qurandan bir neçə sitat vermək kifayətdir;

Biz göydən su endirdik və orada hər növ bitki yetişdirdik (Loğman surəsi, 10).

...Onunla (o su ilə) ürekaçən bağlar yetişdirdik, lakin onun bir ağacını belə yetişdirmək sənə mümkün deyil... (Nəml surəsi, 60).

Allahın göydən necə su endirdiyini görmədinmi? Beləliklə, onunla müxtəlif rəngli meyvələr yetişdirdik... (Fatir surəsi, 27)

Yaradılış həqiqətləri dinlərdə və müasir elmi biliklərdə elə təzibedilməz delillərlə öz təsdiqini tapır ki, sadəcə sübut olunmuşların sayı belə milyonlarla ölçülür. Biz, əlbəttə ki, kiçik bir yazıda yalnız ən sadə və ən kiçik məqamları verə bilirik.

(ardı olacaq)
Elçin Bayramlı

Hansı hədiyyələr qadınları xoşbəxt edir?

“Qadınlar tarix boyunca cəmiyyətimizin ayrılmaz bir hissəsidir. Həm ev işlərində, həm peşəkar həyatda rolları mühüm olubdur”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Şüuraltı üzrə mütəxəssis, şəxsi inkişaf üzrə kouç, beynəlxalq dərəcəli təlimçi İlahə Adil deyib.

Onun sözlərinə görə, 8 Mart qadınların müxtəlif sahələrdə uğurlarını qeyd etməyin yanında həm də cəmiyyətin inkişafındakı göstərdikləri təsiri vurğulamaq üçün çox gözəl fürsətdir: “8 mart qadınların həyatındakı rolunu və onların göstərdikləri zəhmətlərini, onların nə qədər cəmiyyətin nəfəsi rolunu oynadıqlarını göstərən bayramlardan biridir ki, qadınların həqiqətən nə qədər dəyərlı olması önə çıxır. Qadınların dəyərini anlamaq və onları xüsusi hiss etdirmək düşünürəm ki, həmin o cəmiyyətdə gələcəkdə də qadınların cəmiyyətə töhfə qatmaq istəklərini gücləndirəcək və əlbəttə ki, onlara böyük bir stimül olacaq. Həmişə qadınlara böyük bir diqqət və hörmət olunmalıdır. Çünki qadınlar cəmiyyətin fundamenti. Əvvəllər qadınlar ailədə belə idi. İndi isə artıq bu bütün cəmiyyətdə belədir. Həm ictimai həyatda həm də şəxsi həyatda qadınlar rolu danılmaz olmuşdur və bu getdikcə də gücləndirilir. Ancaq bu baxımdan qadınlara hansı hədiyyələr verilməlidir ki, qadınlar xoşbəxt olsun. Biz onların o qız qəlblərini unutmamalıyıq və ona görə də o qəlbə müsbət mənada **MÜTƏXƏSSİS AÇIQLADI** toxunmalıyıq.

Qadınları xoşbəxt edəcək amillər bir neçə dəyərdir. Ümumiyyətlə, qadınlar öz emosional və hisslərini düzgün çatdırmağı bacarırlar. Yeni empatiya qurmaq qadının birinci xüsusiyyətidir. Biz qadınların daxili təbiətini bilib, onları nə xoşbəxt edir bunu bilməliyik. Əlbəttə ki hər qadının başqa bir xüsusiyyəti var. Ancaq hər birimizi xoşbəxt edəcək bəzi xüsusiyyətlər var ki, biz onlardan danışmaq istəyerdik. Mütləq şəkildə hər bir xanım özünə hörmət və özünə dəyər xüsusiyyətlərinə dəyər verir. Bəzən bu hər hansı bahalı bir hədiyyədən belə daha önəmlidir. Hər bir xanım istəyər ki, ailə və yaxınları ona hörmət etsin, dəyər versin. Hər bir qadın istər ailəsi olsun, istərsə də dostları olsun onun verdiyi dəyəri qiymətləndirsinlər istəyər.

Əlbəttə ki, xanımlarımız sevgi aşıqıdirlər. Yeni bu xanımın ana bətnində gələn əsas xüsusiyyətidir. Çünki o gələcəyin anasıdır gələcəyin cəmiyyətin qurucularından biridir. Qadın üçün önəmli olan faktorlardan biri də sevgi və sürprizlərdir. Xanımlar üçün xüsusi sürprizlər onları çox gözəl maraqlandırır bilər. Sürprizlərin ilk ana xəttidə sevgi olmalıdır. Çünki sevgi olanda hər şey daha gözəl görünməyə başlayır.

Xanımlara hansı hədiyyələr versək, çox önəmli olar? Tədqiqat aparılmışdı, xaricdə çox sayılı hədiyyələr bəxş olunmuşdu. Xanımlara sorğu verilmişdi ki, ən çox hansı

hədiyyələri sevirsiniz? 60% xanım eyni sözü vurğulamışdı “harada çiçək yoxdursa o yer biraz solğundur”. Ona görə hər bir xanımın dəyər verdiyi hədiyyələrdən biri də çiçəkdir. Çünki xanımlar çiçəkləri çox sevir. Çiçəklər də xüsusi enerji mübadiləsi olduğuna görə hətta 60% xanımlar “çiçək olmasa hədiyyə natamamdır” deyər qeyd etmişdilər. Xanımlara hər hansı bir hədiyyə verildikdə çiçəklərin olmasına diqqət yetirməliyik. Bu xanımların nə qədər gözəl qəlblərinin olduğunu onlara göstərir.

Çox gözəl hədiyyələrdən biri də baxım məhsulları, dəriyə qulluq, makiyaj, parfümeriyadır. Bunlar qadınların ən çox istifadə etdiyi əşyalardır. Mütləq şəkildə ətirlər bağışlayanda xanımların zövqünə diqqət yetirilməlidir. Krem, üz maskası, parfüm xanımlar üçün çox gözəl hədiyyə ola bilər. Qolbaq, sırğa, üzük saat kimi əşyalar, müasir geyimlər və aksesuarlar mövcuddur ki, çox gözəl hədiyyə ola bilər. Xanımlarımız gözəllik və sevgi aşıqı olduqları qədər də çox intellektual və ağıllıdırlar. Ona görə xanımlarımız üçün kitab, təlim hədiyyəsi onlar üçün çox gözəl hədiyyələrdən biri ola bilər. Bədii ədəbiyyat, fəlsəfə,

motivasiya kitabları da bu hədiyyə çərçivəsində ola bilər.

Daha sonra duyğusal hədiyyələrdən danışa bilərik ki, çox xanımlarımız duyğusal hədiyyələri qiymətləndirir. Albom, rəsm şəkilləri, romantik məktub qadına verdiyi dəyəri və sizin üçün nə qədər əhəmiyyətini olduğunu göstərəcək. 21-ci əsrdəyikse texnologiyaları unutmamalıyıq. Texnologiya ilə maraqlanan xanımlar üçün isə telefon, planşet, qulaqcıq kimi cihazları hədiyyə edə bilərik. Bu cür hədiyyələr dəyərlidir. Əlbəttə ki xanımlara nə hədiyyə edirikse edək mütləq onlara qarşı sevgi, dəyər, hörmət olmalıdır. 8 Mart deyil, bütün günlərdə həyatlarının 90%-ni bizə həsr edən xanımlarımızın dəyərini bilməli, onlara qayğı və diqqətlə yanaşmalıyıq”.

Ayşən Vəli

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

Onların yuxuları sadəcə fantaziya-
na bağlı deyil, şüuraltından və ya hətta
Kainatın real ipuçları ola bilər.
Lent.az bu üç əlamətin kim olduğunu və
hədiyyələrini necə istifadə edə biləcəklərini
öyrənməyi təklif edir.

Balıq

Balıqlar emosional və intuisiya dünyası-
na bağlı olan əsl xəyalpərəstlərdir. Onların
şüuraltıları ətrafdakı dünyanın enerjisini
incə şəkildə tutur, buna görə də peyğəmbər-
lik yuxuları onlar üçün qeyri-adi deyil. Çox
real görünen bir xəyalınız varsa, ona diqqət
yeterin. Çox vaxt yuxular vasitəsilə Balıqlar
vacib suallara cavablar və ya qarşıdan gələn
hadisələrlə bağlı xəbərdarlıqlar alırlar.

Balıqlar üçün məsləhət: Yatmazdan
əvvəl niyyətlərinizi və suallarınızı gündəliyə
yazın. Bu, yuxularınızı düzgün istiqamətə
yönlətməyə kömək edəcəkdir.

Əqrəb

Əqrəblər mistik təbiəti və şüuraltının
dərinliklərinə nüfuz etmək qabiliyyəti ilə
məşhurdurlar.

Onların peyğəmbərlik yuxuları çox vaxt canlı, təfərrüatlarla zəngin və mühüm hadisələrlə bağlıdır. Əqrəblər güclü bir intuisiyaya malikdirlər, bu da yuxularda fəal şəkildə özünü göstərir, onlara təhlükələrdən qaçmağa və ya gizli fürsətləri tapmağa kömək edir.

Əqrəblər üçün məsləhət: Yuxularınıza etibar edin. Əvvəlcə mənasız görünənlər belə, oyandıqdan dərhal sonra

Peyğəmbərlik yuxuları görən

Bəzi bürclərin o biri dünya və mistik dünya ilə xüsusi əlaqəsi var

onları yazın.

Xərçəng

Xərçənglər digər insanların duyğularına və enerjisinə uyğunlaşan çox həssas bir işarədir. Onların yuxuları çox vaxt hələ baş verməmiş hadisələri əks etdirir və ya mövcud çətinliklərin öhdəsindən gəlməyi təklif edir. Emosional dərinliklərə görə Xərçənglər yuxuları kitab kimi “oxuya” bilirlər, vacib həqiqətləri kəşf edirlər.

Xərçəng üçün məsləhət: Mesajları daha yaxşı qəbul etmək üçün rahat yuxu mühiti yaradın. Yatmazdan əvvəl istirahət edin və lazımsız emosionalardan qurtulun.

Baş redaktor:
Bəhrüz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 2700

Təbrik edirik!!!

Gülər və Nailə Məmmədova bacılarını
babaları Məmməd Həsən və Fuad, nənələri
Güllər və Nailə, qardaşı Həsən, atası Vüqar və
anası Leyla ürəkdən təbrik edir, onlara həyatın
ən şirin neməti olan cənsağlığı arzulayırlar.

Bayramınız mübarək olsun!!!